Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

24 август 1971 йил, сешанба ◆ № 194 (15.064). ◆ Баҳоси 2 тийин.

САМАРҚАНД МЕХАНИЗАТОРЛАРИНИНГ МАЖБУРИЯТИ

САМАРҚАНД, (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Бу ерда бўлиб ўтган область қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгашида 600 дан ортиқ киши қатнашди. Кенгашда пахтани машинада теришни уюштириш масаласи муҳокама қилинди. Бу ҳақда Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. Усмонов доклад қилди.

Область пахтакорлари беш йилликнинг биринчи-йилида янада кўпроқ пахта етиштириш ва давлатга сотиш мажбуриятини олганлар. Етиштирилган ҳосилнинг 200 минг тоннадан кўпроғи машиналарда териб олинади. Далаларда 2700 га яқин пахта териш агрегатлари ишлайди. Область колхоз ва совхозларида пахта йиғим-терими мавсумига тайёргарлик барвақт бошланди. Баъзи районлар, колхоз ва совхозларда терим агрегатлари ремонти тугалланди.

Кенгашда пахтани машинада теришга тайёргарлик ва техникадан унумли фойдаланиш масаласи кенг муҳокама қилинди, ўзаро тажриба алмашув бўлди. Сўзга чиққан нотиқлар, шунингдек ишда рўй бераётган баъзи камчиликлар ва уларни йиғим-терим бошлангунга қадар тугаллаш тўғрисида ҳам гапирдилар.

Кенгашда пахтани машинада теришни намунали уюштириш, техникадан унумли фойдаланиш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов қатнашди ва нутқ сўзлади.

Л. ЭРГАШЕВ.

КОМСОМОЛЛАР, ЎРНАК КЎРСАТИНГ!

Бунинг маъноси шуки, чорвадорларимиз қишловга тараддуд кўришда энг маъсулиятли даврга кирдилар. Бугуннинг вазифаси ҳар қачонгидан кўп дағал ва майин хашак тўплаш, сенаж ва силос бостиришдан иборат. Айни пайтда чорва биноларини капитал ремонт қилиш, етарли миқдорда концентрат жамғариш, эҳтиёт фондига эга бўлиш сира кечиктириб бўлмайдиган ишлардир. Колхоз ва совхозлардаги бутун ишчи кучи, техника воситалари, резервлар шу мақсадга хизмат қилдирилмоғи керак. Ҳар бир хўжаликда камида бир ярим-икки йилга етадиган миқдорда озуқа тўпланишини таъминлаш партия ва комсомол ташкилотларининг муқаддас бурчидир.

Республикамиз чорвадорлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб гўшт, сут, тухум ва жун тайёрлаш ярим йиллик, пилла ва қоракўл тери тайёрлаш йиллик планларини ошириб бажардилар. Чорва моллар туёғи, паррандалар сони анча кўпайди. Бундай ғалабада комсомол-ёшларнинг муносиб улуши бор. Улар чорвачиликни тараққий эттириш, ем-хашак ва концентратни кўпайтириш йўли билан маҳсулот мўл-кўллиги бунёдга келтиришда байроқдорлик ролини ўйнаб келдилар ва ўйнамоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IV пленуми алмашлаб экишни жорий этиш орқали чорвачиликнинг негизи бўлмиш озуқа базасини мустаҳкамлаш, ўтлоқлар ва яйловларни яхшилаш, улардан янада тўлароқ фойдаланиш, пичан, сенаж, ўт талқон, силос ҳамда бошқа ширали емлар тайёрлашни кўпайтириш вазифасини қўйди. Республикамиз комсомол-ёшлари бу вазифани бажаришда жонбозлик қилмоқдалар.

Чорвачилик комсомол оталиғидаги тармоққа айланди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг чақириғи билан шу йилнинг ўтган ойларидагина 2 мингга яқин комсомол-ёшлар фермаларга ишга келди. Улар меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш, чорвачилик комплекслари қуриш, ишлаб чиқариш жараёнини комплекс механизациялаш борасида катта ишлар олиб бормоқдалар, айни пайтда озуқа базасини мустаҳкамлаш, қишловга тараддуд кўриш соҳасида фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Шу кунларда колхозлар ва совхозларда ўз атрофига 131 минг комсомол-ёшни бирлаштирган уч мингдан зиёд зарбдор бригадалар қизғин иш олиб боряпти, улар бир миллион тоннадан зиёд ем-хашак тўпладилар.

Андижон, Наманган, Қашқадарё областларида ташкил этилган зарбдор бригадаларнинг аъзолари чўллар, саҳролар, яйловлар, тоғбағри зоналарида хашак ўримини кучайтиряптилар, сенаж ва силос бостиришни авж олдиряптилар, сомон нобудгарчилигига қарши курашяптилар, энг муҳими — кунлик хашак жамғариш графигининг тўла ва ошириб бажарилишини таъминлаяптилар. Машиналар ва механизмлар қувватидан максимал даражада фойдаланиш уларнинг диққат марказида бўляпти. Урилган беда, пичан, маккажўхори, дағал хашак қишлов жойларига келтирилиб, майдаланяпти ва ғарамланяпти.

Москваликлар ташаббусига қўшилган Андижон, Янгийўл, Бухоро, Навоий ва бошқа қатор шаҳар комсомол комитетлари чорвадорларга оталиқ ёрдамини кучайтиряпти, комсомол-ёшлардан иборат махсус бригадалар тузиб хашак ўрими, сенаж ва силос бостиришга юборяпти, слесарлар, токарлар, механиклардан ташкил этилган бригадалар техника ремонтида фаол иштирок этяпти. Шанба ва якшанба кунлари хашак ўрими хашарида қатнашиш комсомол-ёшларнинг жонажон ишига айланди. Партия ва комсомол ташкилотларининг вазифаси зарбдор бригадалар сафини янада кенгайтириш, оммавий халқ хашарини бутун чоралар билан кучайтиришдан иборат.

Пленум қарорлари изчиллик билан ҳаётга татбиқ этиляпти. Партия ва комсомол ташкилотлари ишлар, социалистик мусобақани кучайтиряпти, илғорлар тажрибасини кенг кўламда оммалаштиряпти. Натижада ем-хашак тайёрлаш планлари шараф билан бажариляпти. Ромитан, Хатирчи районлари бу соҳадаги планларни муддатидан илгари ўринлади. Жарқўрғон районидаги «Социализм» колхози комсомол-ёшлари икки йилга етадиган озуқа жамғардилар. Бу партия ҳамда комсомол ташкилотлари олиб бораётган оммавий-сиёсий, ташкилий тарбиявий ишларнинг илк самарасидир.

Сенаж бостиришда катта ишлар қилинди. Самарқанд, Андижон, Сурхондарё областларининг партия ва комсомол ташкилотлари сенаж бостириш планларининг ошириб бажарилишини таъминладилар. Бу муҳим ишни тезкорлик билан давом эттириш тадбирларини амалга оширмоқдалар.

Лекин ҳамма имкониятларга эга бўлган Фарғона, Хоразм областлари, Қорақалпоғистон АССРда бедани тез ўриб олиш, сенаж тайёрлашга етарли эътибор берилмаяпти, силос бостириш қизитиб юборилмаяпти. Республикамиздаги кўпчилик хўжаликларда озуқабоп экинлар ҳосилдорлигини оширишда сусткашликка йўл қўйиляпти, ембоп дон, айниқса маккажўхори дони етиштиришни кўпайтиришга етарли эътибор берилмаяпти. Бу йил серқуёш Ўзбекистонимизда салкам 163 минг гектар майдонда маккажўхоридан юқори ҳосил етиштирилди. Партия ва комсомол ташкилотларининг вазифаси ҳосилни қисқа фурсатда сира нобуд қилмай йиғиштириб олишини, дон ва силос тайёрлаш планларининг сўзсиз бажарилишини таъминлашдан иборат.

Ем-хашак тайёрлаш, қишловга ташкилий жиҳатдан пухта тараддуд кўриш жанговар фронт, унда фаол қатнашиш ҳар бир коммунист, комсомол-ёш, бутун жамоатчиликнинг жонажон ишидир. Пленум партия ва комсомол ташкилотлари олдига пахта етиштиришни кўпайтириш билан бирга чорвачиликни планли равишда юксалтиришни таъминлаш, беш йилликда гўшт етиштиришни 1,5 баравар, сутни 1,6 баравар, тухумни 1,7 баравар кўпайтириш вазифасини қўйди. Бу йилги шароитда мустаҳкам озуқа базаси яратиш келгусида ана шу улкан вазифаларни шараф билан бажаришнинг муҳим шартидир. Партия ва комсомол ташкилотлари ўз фаолиятларини шу йўналишда олиб боришлари керак.

Ем-хашак тўпловчилар орасида ташкилий-тарбиявий ишлар янада кучайтирилиши; оммавий-сиёсий ишларнинг таъсирчанлиги оширилиши, социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилиши, коммунистлар ва комсомол-ёшларнинг авангардлик роли таъминланиши — партия ташкилотларининг муҳим ва жанговар вазифасидир. Ҳозирги ғанимат фурсат, республикамиз олдида турган улкан вазифалар шуни талаб этмоқда.

КПСС XXIV съезди қарорларини амалга оширамиз

ПЛАН—35 КУНДА

БУХОРО ОБЛАСТЬ ҚОРАКЎЛ РАЙОНИДАГИ «МОСКВА» КОЛХОЗИ АЪЗОЛАРИНИНГ ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТКАЗИШ ЮЗАСИДАН ТАДБИРЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республика колхозлари, совхозлари ва тайёрлов пунктларини пахта йиғим-терими ҳамда уни тайёрлашга ҳозирлаш тўғрисида»ги қарори колхозимиз меҳнаткашларини янгидан-янги зафарларга руҳлантириб юборди. Коммунистлар, комсомоллар, барча меҳнаткашлар 2075 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта топширишга қатъий аҳд қилдилар. Ялпи ҳосилнинг 2450 тоннасини «зангори кема»ларда териш мажбуриятини олдик.

Кўрининб турибдики, вазифа анча катта. Лекин колхозчиларимиз механизаторлар билан ҳамкорликда ишлаб, бу вазифанинг уддасидан албатта чиқамиз, дейишяпти. Буни бригадаларда ўтказилган йиғилиш катнашчилари ҳам якдиллик билан маъқуллашди. Шунга кўра колхоз правлениеси, бошланғич партия ва комсомол ташкилотлари ҳаракатларини сира сусайтирмаган ҳолда пахта йиғим-теримига пухта тайёргарлик кўриш юзасидан бир қатор тадбирларни ишлаб чиқдилар ва уларни изчиллик билан амалга оширяптилар.

Янги тадбирларимизга кўра ғўза парвариши пахта очилганига қадар давом эттирилади. Август ойининг қолган кунлари ҳосилга-ҳосил қўшиш даври деб ҳисобланади. Кўсакларни кўпайтириш мақсадида ғўзага фақат «шарбат» оқизилади. Бунинг учун Ҳумор Самиева, Дилбар Қуронова, Жўрақул Саломов, Очил Норлиев, Нор Ҳотамов, Прим Раҳимов сингари 300 сувчи ғўзанинг аҳволига қараб пайкалларга сув тараяпти.

Ғўза қатор оралари ҳозиргача олти марта комплекс парвариш қилинди. Август ойининг қолган кунлари ҳамда сентябрнинг биринчи ўн кунлигида (ғўзаларнинг аҳволини ҳисобга олиб) экинни тағин бир марта парвариш қилишни лозим топдик. Айни вақтда трактор культиваторларига тўсиқлар ўрнатилиб, қатор оралари юмшатиб борилади. Шу билан бирга эгат оралаб тупларини шамоллатамиз. Бу эса кўсакларнинг барвақт очилишини таъминлайди.

Орзи Тангриев, Хўжаназар Норбоев, Авез Норлиев, Ленин орденли Ғойиб Ярашев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда пахтадан айниқса юқори ҳосил етиштирилмоқда. Бу бригадалар йиғим-теримни қисқа муддатда ўтказиш учун ҳосилнинг 85-100 процентини машиналарда териб олишни планлаштирган. Қизилқум қўйнида ер очиб, 50 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилган, Авез Норлиев бошлиқ бригада эса барча майдонлардаги пахтани фақат машинада териб олади, йиллик планни 20 иш кунида бажаради. Бунга эришмоқ учун мазкур бригадаларда ғўзалар машинабоп қилиб ўстирилмоқда. Пахтаси агрегатларда терилиши лозим бўлган пайкаллар алоҳида назорат остига олинган.

Колхоз бўйича 2450 тонна пахта «зангори кема»лар бункеридан бўшатиладиган бўлса, бунинг учун тайёргарлик ишларини алдакачонлар нихоясига етказиб қўйганмиз. 19 та терим агрегати сифатли ремонтдан чиқарилиб, эҳтиёт қисмлар билан таъминланган. Ҳар бир машинага иккитадан механик-ҳайдовчи биркитяпмиз. Механизаторларимиз икки сменада меҳнат қилишади. Уларнинг унумли ишлашлари учун барча шароитларни яратиб берамиз. Чунончи кўп ва сифатли пахта терган механизаторларга қўшимча ҳақ билан бирга, кўчма вимпеллар ва қимматбаҳо буюмлар мукофот тариқасида бериб борилади.

Ўтган йилги машина теримида жасорат кўрсатган дала гвардиячиларидан Сокина Давлатова, Гулистон Бебутова, Нуриддин Қурбонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Назира Бобоқулова ва бошқалар бу йил янада юксак мажбурият олиб ишлашяпти. Уларнинг ҳар бири ғўзани икки томонлама культивация қилиб, мавсум нормасини ошириб ало этди. Шу билан бирга терим машиналарини шай қилиб кўйди. Бу йилги мавсумда 250-300 тонна ва ундан ҳам ошириб «оқ олтин» теришга сўз берган донгдор механизаторларимиз мавсумни шайланган ҳолда кутишяпти.

Лекин машина теримини муваффақиятли ўтказиш юзасидан ҳали қилинмаган ишларимиз бор. Бу юмушларни белгиланган тадбирларда алоҳида қайд қилиб ўтдик. Чунончи машина теримини муваффақияти дефолиациянинг нечоғли ўтказилишига боғлиқ эканлигини ҳисобга олиб, зарур дефолиантларни яқин кунлар ичида ташиб оламиз. Ғўза баргларини сунъий усулда тўктиришда қатнашиш лозим бўлган техника ва зарур аппаратлар шай қилиб қўйилди. Дефолиация ўтказилиши лозим бўлган пайкаллар яна бир карра кўздан кечирилгач, 25 августдан бошлаб бу ишга киришилади. Дефолиация эрта тонгда, ўтказилади. Зарур бўлган майдонларда бу тадбир иккинчи марта амалга оширилади.

Ғўза баргларини сунъий усулда тўктиришни 25 августдан бошласак бу ишни узоғи билан беш-олти кун ичида тугаллаймиз. Демак, 5 сентябрдан машина теримини бошлаб юбориш имкониятига эга бўламиз. Умуман бу йил пахта теримини сентябрь ойининг дастлабки кунларидан бошламоқчимиз. Беш-олти кун йиллик планнинг 1-1,5 процентга миқдорида пахта топширсак, 19 та агрегатнинг ҳаммаси тўла ишга тушириларгач, бу миқдор бирдан ўса боради. Бошқача қилиб айтганда 5 сентябрдан бошлаб ҳар куни 3,5-4 процент миқдорида пахта тайёрланишига эришамиз. Сентябрь ойининг иккинчи ярмида эса кунига тўрт процентдан ошириб пахта тайёрлаймиз. Ҳосилнинг асосий қисмини сентябрь ойида териб олишга ҳаракат қиламиз. Бу белгиланган тадбирларда ҳам ўз ифодасини топгандир.

Бу йил пахта йиғим-теримида 19 та агрегат ва бошқа техникадан ташқари одамлар ҳам актив иштирок этишади. Чунки 7000 тонна пахтанинг 4550 тоннаси қўл кучи билан саранжом-саришталанади. Шу мақсадда ишчи кучи бригадаларга тақсимлаб берилган. Теримнинг қизғин палласида далаларимизда 1500 дан ортиқ киши этак боғлаб дурдона йиғиштиради. Теримчилар ўртасида кўпминг килограммчилар ҳаракати кенг авж олдиришлади. Колхозчиларга терган пахтасининг миқдори ва сифатига қараб ҳақ тўлаб борамиз. Уларга дала бошида иссиқ овқат тайёрланади. Сабзавот, қовун-тарвуз колхоз ҳисобидан берилади.

Мавжуд дала шийпонларининг ҳаммаси одамларнинг кўнгилли дам олиб, унумли меҳнат қилишлари учун мослаштирилади. Шийпонларда системали равишда кинофильмлар намойиш қилиб борилади, газета ва журналларнинг янги сонлари мунтазам келтириб турилади. Дала шийпонлари ҳузурида болалар боғча ва яслилари кечаю-кундуз ишлайди. Болалар муассасаларининг нормал ишлаши учун колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ҳамма шароитларни яратиб беради. Хуллас, дала шийпонлари меҳнаткашларнинг яхши ҳордиқ чиқарадиган жойига, оммавий агитациянинг таъсирчан марказига айлантирилади.

Пахта йиғим-теримини муваффақиятли ўтказиш юзасидан белгиланган янги тадбирларимизда коммунистларнинг авангардлик ролини оширишга алоҳида эътибор берилган. Колхоз партия ташкилоти ҳисобидаги 114 та коммунистнинг асосан кўпчилиги пахта чиликда ишлайди. Шу боисдан ҳам улар меҳнатни ташкил этиш, социалистик мусобақани уюштиришда асосий ва етакчи ўринни эгаллайдилар. 95 та коммунист йиғим-теримда ўрнак кўрсатиш билан бирга, сиёсий ташкилотчилик, агитация ва пропаганда ишларини олиб боради. Одамларни унумли меҳнат қилишга руҳлантириш билан бир вақтда коммунистлар ва комсомоллар деворий газета ҳамда жанговар варақалар чиқариб туришади, пахтакорлар ўртасида ҳар хил мавзуда суҳбатлар уюштиришади. Йиғим-теримнинг энг олдинги марраси да коммунистлар карвонбоши бўладилар.

БригадаларарО кўчма Қизил байроқлар механизаторлар ўртасида эса кўчма вимпелар таъсис этамиз. Социалистик мусобақа якунлари ҳар беш кунда якунланади. Илғорлар ўз вақтида рағбатлантирилади. Теримчилар меҳнатига ўз вақтида ҳақ тўлаб борилади. Хуллас, пахта тайёрлаш йиллик планини 35 иш кунида, социалистик мажбуриятни эса йиллик кунда бажариш учун нимани зарур бўлса, барчаси маромида амалга оширилади. Мамлакат бизнинг колхозимиз далаларида етиштирилган етти минг тонна «оқ олтин»ни албатта кабул килиб олади. Бутун куч ва ғайратимиз, билим ва тажрибамизни ана шунга каратамиз. Бу кутлуғ ишимизда юқори партия ташкилотлари бизга ҳамиша мадад бераверадилар.

Саид ҒАНИЕВ,
Бухоро область Қоракўл районидаги «Москва» колхозининг раиси;

Содиқ ЗИЕЕВ
колхоз партия ташкилотининг секретари,

Сапохон СОБИРОВ,
колхознинг бош агрономи;

Раҳмон ҲАМРОЕВ,
колхознинг бош инженери.

Фотолавҳалар

Республикамиз саноат корхоналарида тўқкизинчи беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа қизиб бормоқда. Бунда Андижон машинасозлик ва Чирчиқ қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводларининг коллективлари яхши натижаларни қўлга киритмоқда. «Чирчиксельмаш» заводи коллективи ҳар ойда қишлоқ хўжалиги учун 320 дан ортиқ кўрак териш машиналари етказиб бермоқда. Сиз суратда: шу корхонанинг илғорларидан (юқоридан пастга) асбобсозлик цехининг токари Дамира Гасимова, бош конвейер мастери Умрзоқ Суравлиев, ишчи Н. Денисенко ҳамда Андижон машинасозлик заводининг ветеран ишчиси Ғ. Аҳмедовларни кўриб турибсиз.

И. Глауберзон ва А. Тўраев фотолари.

Сурхондарё области. Шўрчи районидаги Энгельс номли колхознинг Тошмурод Зоиров бошлиқ бригадасида аъзолари 76 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 50 центнердан ҳосил етиштириш учун меҳнат қилмоқдалар. Суратда бригада бошлиғи Т. Зоиров механизатор Ҳонали Эшбоев билан бўлғуси ишлар ҳақида суҳбатлашмоқда.

Д. Бойназаров фотоси.

ЕМ-ХАШАК ТАЙЁРЛАШ ОЙЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ИККИ ХЎЖАЛИКДА ИККИ МАНЗАРА

Охунбобоев районининг чорвадорлари янги беш йиллиннинг дастлабки йилида чорва маҳсулотларини ҳар қачонгидан сероб қилишни кўзлаганлар. Шу мақсадда 23 минг 148 тонна дағал хашак жамғарилиши ва 46 минг тонна силос бостирилиши керак. Районнинг кўпгина хўжаликларида бу муҳим иш Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг чорвачиликни юксалтирилишга қаратилган IV Пленуми қарорлари асосида ташкил қилиниб, қувончли натижаларга эришилмоқда. Карл Маркс номли колхозда худди шундай қилинмоқда. Хўжалик чорвадорлари 500 тонна дағал хашак тайёрлашни планлаштирган эдилар. Шу кунгача 850 тонна хашак жамғарилди. Бу хўжаликда икки йилга етгулик ем-хашак жамғариш учун кураш бормоқда. Шунингдек «Шарқ юлдузи», «Ленин йўли» «Коммунизм» колхозларида ҳам планда кўзланганидан анча ошириб ем-хашак жамғариб қўйилди.

Бироқ шу хўжаликлар билан қўшни ва бир хил имкониятларга эга бўлган Киров номли колхозда (колхоз раиси Т. Каримова, партком секретари С. Эргашев ўртоқлар) чорва қишловига тайёргарлик ишига яхши эътибор берилмаяпти. Хўжаликда 3500 га яқин қорамол, қўй-эчки. 143 бош сигир бор. Қишлов учун 1200 тонна хашак тайёрланиши керак эди. Шу кунгача аранг 550 тонна пичан йиғилди. 120 гектар майдондаги бедапоя қаровсизликдан кам ҳосил бўлиб бораяпти. Бедадан тайёрланган 100 тонна сенаж қишга сақлаш ўрнига ёздаёқ молларга едириб бўлинди. 120 гектардаги маккажўхори сувсизликдан ва қаровсизликдан кун сайин «ўтин»га айланиб бораяпти. Лекин уни ўриб силос бостириш колхоз раҳбарларининг хаёлига келмаётир. Колхознинг бўрдоқичилик базасида ҳам қишловга ҳозирлик кўриш суст бормоқда. Аҳвол шундай давом этар экан, қишда аттанг деб қолиш мумкин. Ҳозир ем-хашак тайёрлашнинг айни фурсати. Ҳозирги бир кунлик ҳаракат чорвани қишнинг ўн кунлик қора совуғидан асраши мумкин. Киров номли колхоз чорвадорлари буни ҳисобга олиб бепарволик ва масъулиятсизликка чек қўймоқлари лозим.

Х. ОРИПОВ,
М. МИРЗААБДУЛЛАЕВ.

Фарғона области.

НОТ—ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида меҳнатни илмий ташкил этиш маркази барпо этилганига уч йил тўлди. Бу марказ экономика ва қишлоқ хўжалигини ташкил этиш Ўрта Осиё илмий-тадқиқот институти ҳузурида очилди. НОТ марказининг асосий вазифаси меҳнатни илмий ташкил этиш ҳамда ишлаб чиқаришни фан эришган муваффақиятлар негизида бошқариш соҳасидаги тавсияларни ишлаб чиқиб, колхоз ҳамда совхозларда жорий этишдан иборат.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлигида ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни маълум қилишди: бу йил НОТ маркази республика хўжаликлари учун пахтачиликда, чорвачиликда, сабзавотчиликда меҳнатни ташкил этишнинг илмий жиҳатдан асосланган комплекс тармоқ планларидан қирқдан кўпроғини тайёрлаб берди. Булардан кўпчилиги амалда рўёбга чиқарилди ва ҳозирнинг ўзидаёқ катта иқтисодий самара бермоқда.

НОТ марказига бирдек талабномалар келиб турибди. Бу талабномаларда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларида меҳнатни илмий ташкил этишни қўлланишда кўмаклашиш сўралган. НОТ маркази ҳузурида деҳқончилик, чорвачилик, механизация, ремонт бўлимлари ва бошқа бўлимлар тузилган.

СЕНЕГАЛДАН КЕЛГАН МЕҲМОНЛАР

СССР Олий Советининг таклифига биноан Сенегал республикаси Миллат мажлиси раисининг ўринбосари Амаду Бута Гэй бошчилигида мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Сенегал республикаси Миллат мажлисининг делегацияси Узбекистонга келди.

Сенегал парламенти аъзолари 23 августда Ўзбекистон ССР Олий Совети Раиси С. Ҳ. Сирожиддинов ҳузурида бўлдилар. У дўстона суҳбат вақтида меҳмонларни республика давлат ҳокимияти олий органининг фаолияти билан, экономика ва маданиятни ривожлантиришда Ўзбекистон меҳнаткашлари эришган муваффақиятлар билан таништирди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. М. Пўлатова, республика Олий Советининг депутати Ш. Ниёзов ҳозир бўлдилар.

Суҳбатда делегацияга мамлакат бўйлаб қилаётган сафарида ҳамроҳ бўлган СССР Олий Совети депутати М. А. Орлов қатнашди.

Сенегалдан келган меҳмонлар шу куни шаҳарнинг диққатга сазовор жойларини, янги қурилишларини бориб кўрдилар, Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний назоратида бўлдилар, Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозига бориб келдилар. (ЎзТАГ).

ЙИҒИМ-ТЕРИМГА ПУХТА ТАЙЁРЛАНАЙЛИК!

Халқ контроли Саҳифаси
СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

* ХАЛҚ НАЗОРАТЧИЛАРИНИНГ ЖОНАЖОН ИШИ
* ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЖОНКУЯРЛАРИ
* НУҚСОНЛАРГА ЎТ ОЧАМИЗ
* ҚОЛГАН ИШГА ҚОР ЁҒАР...

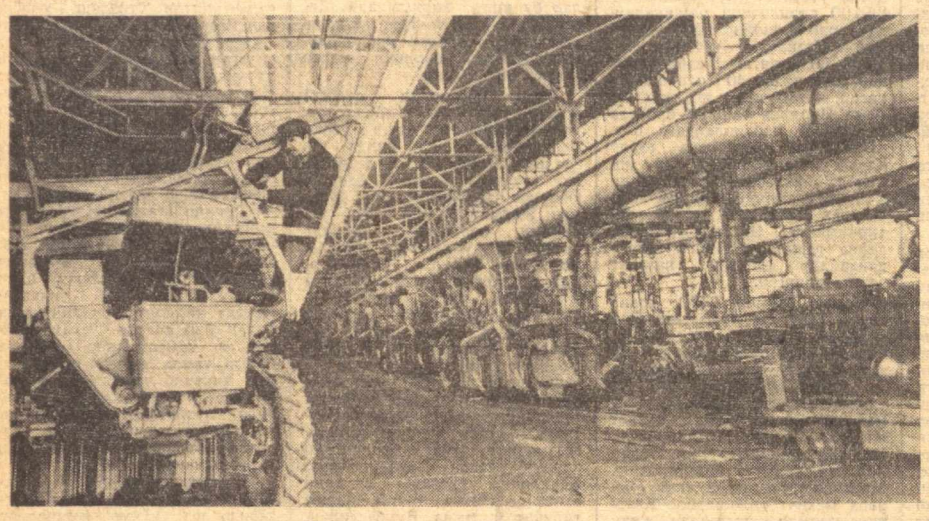

Суратда: «Ташсельмаш» заводининг бош конвейери. Ҳар куни бу ердан ўнлаб пахта териш машиналари чиқарилади.

И. Глауберзон фотоси.

МУҲИМ ВАЗИФА

ПАХТА йиғим-терими бошланишига саноқли кунлар қолди. Ҳозир ҳамма ерда — далаларда ҳам, колхоз ва совхозлар устахоналарида ҳам иш авжида. Ҳар кун, ҳар соатнинг қадрига етаётган пахтакор деҳқонлар ғўза парваришини қизғин давом эттираш билан бир пайтда йиғим-терим мавсумига ҳам пухта тайёргарлик кўрмоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республика колхозлари, совхозлари ва тайёрлаш пунктларида пахта йиғим-терими ва тайёрлаш мавсумига тайёргарлик тўғрисида» қабул қилган қарорида республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини оғишмай амалга ошира бориб, сув таҳқислиги вужудга келтирган барча қийинчиликларни мардонавор енгиб, 4 миллион 400 минг тонна «оқ олтин» етиштириш ва давлатга топшириш ҳамда 2 миллион тоннадан ортиқ ҳосилни машиналар билан териб олиш юзасидан қабул қилинган юксак мажбуриятни шараф билан бажариш учун зўр кураш олиб бораётганликлари алоҳида таъкидлаб кўрсатилди.

Халқ назоратчилари учун пахта йиғим-терими мавсуми жиддий имтиҳондир. Кўп минг кишилик жамоатчи активистларимиз бу соҳада бой тажриба орттирганлар. Ўтган йилдаги пахта йиғим-терими мавсумларида кўпгина районлар халқ контроли комитетлари, группа ва постлари яхши ташаббус кўрсатиб ишладилар. Улар бу йил ҳам ана шу муваффақиятларни янада мустаҳкамлаб, мазкур қарор асосида пахта йиғим-терими мавсуми учун тадбирлар ишлаб чиқаришлари ҳамда уни тасдиқдан ўтказишлари, группа ва пост аъзолари билан суҳбатлашиб, бу йилги мавсумда улар олдида турган вазифаларни тушунтириб беришлари лозим.

Халқ назоратчилари ташаббускорлигини қўллаб-қувватлаш, ҳосил тақдири учун уларнинг масъулиятини ошириш, ҳар бир назоратчи учун далаларда, терим агрегатлари ёнида, хирмон ва тайёрлаш пунктларида иш ўринлари белгилаб бериш халқ контроли комитетлари, группа ва постларининг муҳим вазифасидир. Агар заруият талаб этса, ҳозирданоқ жойларда вақтинча қўшимча постлар ташкил этмоқ керак. Хуллас халқ контроли комитетлари ва группалари партия ташкилоти ёрдами билан пахта йиғим-терими фронтида ўз ўринларини белгилаб олишлари лозим. Халқ назоратчиларини тўғри жойлаштириш терим сифати устидан таъсирчан назорат ўрнатилишини таъминлайди, рўй бераётган камчиликларни вақтида аниқлаш ва бартараф этиш учун имконият яратади.

Халқ контроли назоратчилари пахта йиғим-теримига тайёргарлик юзасидан кенг қўламда иш бошлаб юбордилар. Улар терим агрегатлари, транспорт воситалари, тайёрлаш пунктлари ва йўлларни мавсумга тайёрлаш ҳамда ремонт билан шуғулланаётган кишиларга зарур маиший шароит яратиш учун яқиндан ёрдам кўрсатаётирлар. Ана шу мақсадда текширишлар, рейдлар ўтказилди. Самарканд, Бухоро, Андижон, Сирдарё область халқ контроли комитетлари район комитетлари ва группадари билан ҳамкорликда терим машиналари ремонтининг боришини текширишдан ўтказдилар, машиналар учун ажратилган далаларни, тайёрлаш пунктларини кўздан кечириб чиқдилар. Текшириш пайтида жуда кўп камчиликлар ва кўзбўямачиликлар содир бўлаётгани аниқланди, уларни бартараф этиш тадбирлари белгиланди.

Шу кунги энг муҳим вазифа — ҳосилнинг тезроқ пишиб очилишига, эришиш, далаларни бегона ўтлардан тозалаш, техника ва кадрларни тайёрлашдан иборатдир. Халқ назоратчилари бу иш устидан қаттиқ назорат олиб бораётирлар. Булунғур, Дўстлик ва Избоскан районлари халқ контроли комитетлари ишлаб чиққан тадбирларда белгиланган ишларнинг бажарилиш муддатлари ҳамда шу иш учун жавобгар шахслар аниқ кўрсатилди. Бу ерда ғўза парваришида даврида ташкил топган оператив назорат постларини пахта йиғим-терими мавсумида ҳам сақлаб қолишга қарор қилинди. Колхоз ва совхозлар халқ контроли группалари халқ назоратчиларини бригада, бўлим ва тайёрлаш пунктларига биркитиб қўймоқдалар. Улар терим сифати ва терилган ҳосилни ташишни назорат қилиб борадилар.

Халқ назоратчилари яқин кунлар ичида колхоз ва совхозларда машина терими учун далаларни ажратиш ва уларни механик ҳайдовчиларга биркитиб қўйишнинг боришини назорат қилиб бормоқлари керак. Далаларни бегона ўтдан тозалаш, терим агрегатларининг унумли ишлаши учун шароит яратиш тадбирларининг қандай амалга оширилаётганини текширишдан ўтказмоқлари зарур.

Бизнинг бурчимиз — пахта йиғим-терими мавсумига тўла ва пухта тайёргарлик кўришни назорат қилиб боришдир. Терим агрегатлари, прицеплар ва бошқа механизмларни ишга тайёрлашни, тунги иш учун махсус мослама ва жиҳозлар ҳозирлаб қўйилганини, механик ҳайдовчиларнинг етарли эканлигини қайта-қайта чуқур текширишдан ўтказмоғимиз керак. Техника ремонтининг сифати ҳам, эҳтиёт қисмлар ва узеллардан фойдаланиш ҳам, ремонт билан машғул бўлган механиклар ўртасидаги меҳнат интизоми ҳам, терим агрегатлари учун етарли миқдорда эҳтиёт қисмлар, резина, аккумулятор ва электр жиҳозлари тайёрлаб қўйишнинг бориши ҳам халқ назоратчилари диққат-эътиборида туриши зарур.

Халқ назоратчилари барча пахта териш агрегатларининг икки сменада ва юқори унумда ишлашига эришмоқлари зарур. Бунинг учун эса машина терими группа усулида ўтказиш, ҳосилни ташишда дала — бункер — тележка—тайёрлаш пунктти каби поток усулини қўлланиш зарур. Агрегатларнинг бекор туриб қолиши ва сифатсиз пахта териши каби воқеалар ҳосил нобудгарчилигига сабаб бўладиган фавқулодда ҳолат деб баҳоланиши лозим.

Халқ назоратчилари дефолиантларнинг, самолёт ва аэродромларнинг вақтида тахт этилишини назорат қилиб боришлари керак. Ҳар бир хўжаликда дефолиация қилинадиган майдонлар ҳажми ва дефолиация ўтказиш муддати аниқ белгиланиши зарур.

Кўрак чувиш машиналари, подборщиклар, кўрак териш машиналари, пахтани қоп-қановсиз ташиш учун трактор тележкалари, тош-тарозиларнинг вақтида тайёрлаб қўйилиши ҳам пахта йиғим-теримини муваффақиятли бажариш имкониятини беради. Ҳар қандай шароитда ҳам пахта териш ва тайёрлашни давом эттириш учун сушилкаларни ремонтдан чиқариб қўйиш зарур.

Халқ назоратчиларининг бутун диккат-эътибори меҳнатга қобилиятли барча кишиларнинг пахта йиғим-теримига иштироқ этишига қаратилмоғи керак.

Ҳар бир колхоз ва совхозда, тайёрлаш пунктларида пахта нобудгарчилиги ва пахтани пайхон қилишга қарши кураш уюштирилмоғи зарур.

Пахта йиғим-терими қизғин ва масъулиятли даврдир. Бу мавсум пахтакорларимизнинг бутун бир йиллик меҳнатига якун ясайди, Республика халқ назоратчилари пахта йиғим-теримига пухта тайёргарлик кўриш ва уни қисқа вақт ичида ўтказиш учун қўллардан келган ҳамма тадбирларни амалга оширадилар.

И. АРНАУТОВ,
Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети раисининг ўринбосари.

ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТЛАРИДА

ФАРҒОНА

Область халқ контроли комитети Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг 1-областлараро трестига қарашли 15-автокомбинатда автомашиналардан фойдаланиш талаб даражасида эмаслигини аниқлади. Бу ерда шоферлар иши устидан назорат қилиб борилмаяпти. Автомашиналарнинг линияга чиқариш пала-партиш ҳисобга олинмоқда. Ёнилғидан тежаб-тергаб фойдаланиш ҳақида ҳеч ким қайғурмаяпти. Назоратчи йўқлиги сабабли шоферлардан Сичев, Загребелний ва Йўлбарсовлар ҳеч кандай рухсатсиз машиналарига памидор ортиб ўн кун давомида Фрунзе шаҳрида бўлиб қайтганлар. Улар қайтиб келганларидан кейин ҳам ҳужжатлари суриштириб кўрилмаган.

Область халқ контроли комитети шоферлар иши устидан яхши назорат ўрнатилмагани учун автокомбинат бош инженери В. Фихтега қаттиқ виговор эълон қилди эксплуатация бўлимининг бошлиғи В. Мин ва 1-автоколонна бошлиғи У. Абрамовлардан эса келтирилган зарарни қисман коплаш учун пул ундириб олишга қарор қилди.

ҚАРШИ

Қашқадарё область халқ контроли комитети ўтказган текширишда Қарши шаҳридаги баъзи корхона ва базаларда асбоб-ускуналарни сақлаш талаб даражасида эмаслиги аниқланди. «Каршисгрой» базаларида 90 минг сўмлик асбоб-ускуналар очиқ ҳавода қолдирилган. «Ўзсельхозтехника» область бирлашмаси ва 13-қурилиш трести базаларида эса кўп миқдорда ортиқча материаллар сакланаётир. Ремонт-механика заводида 19 минг сўмлик асбоб-ускуналар бекор ётибди.

Область халқ контроли комитети корхона ва ташкилотлар раҳбарларини ана шу камчиликлар учун жиддий огоҳлантирди ва мавжуд камчиликларни тезда тугатиш тадбирларини белгилаш ва амалга ошириш вазифасини топшириди.

ЧИРЧИК

Шаҳар халқ контроли комитети трансформатор заводида ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланиш ва иқтисод режимига қандай амал қилинаётганини текширишдан ўтказди. Заводда кейинги ойларда кўпгина намунали ишлар қилинди. Брак маҳсулотлар ишлаб чиқариш кескин камайди. Меҳнат унумдорлиги 7,6 процент ошди.

Аммо бу ютуқлар билан бирга камчиликлар ҳам рўй бермоқда. Тўрт ой давомида вагонлар вақтида бўшатилмаганлиги сабабли 3,5 минг сўмлик штраф тўланди. Юк автомашиналаридан фойдаланиш 86 процентни ташкил этди.

Шаҳар халқ контроли комитети завод дирекциясига ушбу камчиликларни тугатиш тадбирларини белгилаш, завод халқ контроли группасига эса иқтисод қилиш ва тежамкорлик бўйича ўз фаолиятини янада ошириш вазифасини топширди.

ХАЛҚ НАЗОРАТЧИЛАРИ МИНБАРИ

БУХОРО райони меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш, халқ хўжалигининг барча тармоқларини комплекс ривожлантириш учун астойдил курашмоқдалар. Буни қуйидаги рақамлардан ҳам билса бўлади. Районимиз меҳнат аҳли 1971 хўжалик йилида давлатга 62,5 минг тонна пахта, 1000 тонна гўшт, 3720 тонна сут, жуда кўп миқдорда бошқа турдаги маҳсулотлар етказиб беришга сўз берган.

Коммунистик партия, совет давлатининг оталарча ғамхўрлиги ҳамда меҳнаткашларимизнинг ғайрат-ташаббуси туфайли бу муқаддас вазифалар муваффақиятли бажарилмоқда. Ҳозирга қадар пилла, тухум, сабзавот тайёрлаш йиллик планлари адо этилди. Эришилаётган ютуқларда кўп сонли халқ назоратчиларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Улар маҳсулот сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштиришда маҳаллий партия, совет ташкилотларига яқиндан ёрдам бериб келмоқдалар.

МУҚАДДАС БУРЧИМИЗ

Пахтачилик — қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоғи ҳисобланади. Деҳқонларимиз сув танқислигига қарамай далаларда пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар. Эндиликда уни нобуд қилмай мамлакат омборларига етказиб бериш вазифаси турибди. Район халқ контроли комитети, унинг жойлардаги группа ва постлари теварагига уюшган активлари пахта йиғим-теримини зўр уюшқоқлик билан ўтказиш тараддудини кўрмоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республика колхозлари, совхозлари ва тайёрлов пунктларини пахта йиғим-терими ҳамда уни тайёрлашга ҳозирлаш тўғрисидаги қарори колхоз, совхозларимиздаги 260 га яқин пахтачилик бригадасида ишлаб чиқилди. Тайёрлов пунктлари ходимлари ўртасида кенг муҳокама қилиниб, конкрет тадбирлар белгиланди.

Ҳозирги шароитда техникага суянмаган деҳқон катта карвондан ортда қолади. Халқимизнинг терим машиналарига бўлган ишончи ошиб, талаби тобора ўсиб бормоқда. Бу йил районимиз пахтазорларида бултўргидан анча кўп — 270 га яқин терим машинаси ишлатилади. Механик-ҳайдовчиларимиз 25,5 минг тонна «оқ олтин»ни бункерлардан тўкиш мажбуриятини олдилар. Кўпчилик хўжаликларда умумий майдоннинг 75-80 процентидаги ҳосилни машиналарда териб олиш мўлжаллаб қўйилди.

Район халқ контроли комитети ва унинг жойлардаги органлари машина теримига тайёргарликни муттасил назорат қилиб туришибди. Шу кунларда 14 колхоз, 2 совхозда ҳаракат қилиб турган 37 группа, 335 пост ва унинг теварагига уюшган 1700 дан ортиқ назоратчиларнинг бутун диққат-эътибори машина теримига тайёргарлик билан боғлиқ бўлган ишларнинг бажарилишига қаратилган. Бу соҳада «Пахтакор» колхози назоратчилари (бошлиғи А. Садиров)нинг фаолияти диққатга сазовордир. Колхозда машина теримига ажратилган майдонлар, техниканинг тайёргарлиги оммавий текширишдан ўтказилди. Хўжалик бош инженери, актив назоратчи Файзулла Зокиров раҳбарлигида 45 механик-ҳайдовчи, 36 слесарь барча агрегатларнинг группа усулида ишлашини таъмин этишга жалб қилинган. Колхозда 22 та пахта териш машинаси, жумладан 3 та кенг қаторли 5 та тўрт қаторли агрегатлар мавсумга шай. Назоратчиларнинг актив аралашуви натижасида 12 та кўрак юлиш, 8 та кўрак чувиш машинаси, 6 та подборщик ва 50 дан ортиқ трактор тележкасининг ремонти тугалланиш арафасида турибди. Колхоз механик-ҳайдовчилари давлатга етказиб бериладиган 4820 тонна пахтанинг салкам 3000 тоннасини бункерлардан тўкишга ахд қилишган.

Районимиздаги «Октябрь» колхози назоратчиларининг активлиги ҳам яхши самаралар беряпти. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти халқ назоратчилари томонидан ўтказилган рейд якунларини қараб чиқди. Маълум бўлишича, Истам Шарипов, Худойқул Турдиев, Раҳмон Раҳимов, Шариф Шаропов сингари пешқадам механик-ҳайдовчилар ўз агрегатларини мавсумга шайлаб қўйишган. Колхоз трактор паркида техника ремонти жадал бормоқда. Бу ерда 13 та терим машинаси жумладан 9 та «Ўзбекистон» маркали серунум машина теримга ҳозирлаб қўйилган. Шунингдек, 8 та кўрак териш ва 4 та кўрак чувиш агрегатини ҳам ремонт қилишга киришилган. Хўжалик деҳқонлари 2900 тонна ёки бултўргиден 200 тонна кўп пахтани давлатга сотади. Шундан 1200 тоннаси машиналарда терилади.

Район халқ контроли комитети томонидан «Янги турмуш», «Правда», «Бухоро» колхозларида текшириш ўтказилганда машина теримига тайёргарлик кўришда жиддий камчиликларга йўл қўйилаётгани маълум бўлди. Мазкур хўжалик механикларининг айби билан бир нечта терим машиналари «Ўзсельхозтехника» район бирлашмасининг Чор Бикр устахонасига келтирилмаган Натижада ремонт муддати чўзилиб кетяпти. «Янги турмуш» колхозида 27 та кўрак чувиш ва териш машиналарининг ремонти ўлжа-жўлда ётибди. Колхоз трактор паркининг бошлиғи Курбон Отамуродов «ҳали вакт эрта, бир кун аввал бўлмаса, бир кун кейинроқ ремонт қилсак ҳам бўлаверади» деган кайфият билан юрибди. Ўтказилган текширишдан маълум бўлишича, устахонада меҳнат қилаётган Ю. Абдуллаев, М. Беклиёзов каби ремонтчилар ишга кеч келиб, эрта қайтадилар. Бунинг устига техника ремонтида 35-40 киши ўрнига атиги 15-20 киши қатнашаётир. Уларнинг ҳам иш унуми паст, ремонт сифати ёмон.

Худди шундай ночор аҳволни «Правда», «Бухоро» колхозларида ҳам учратиш мумкин. Яқинда район халқ контроли комитети «Ленинград» колхозида қишлоқ хўжалик техникасига эгасизларча муносабатда бўлинаётгани ҳақидаги масалани муҳокама қилди. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти томонидан талабчанликни бўшаштириб юборилганидан фойдаланган айрим тракторчилар ўз тракторларини назоратсиз қолдириб кетишган. Колхознинг механизация бўйича раис муовинини Самад Саидов подборщик машинаси бункеридан ўзининг уйида товуқхона сифатида фойдаланиб келган. Бу кўрган тракторчилар ҳам машина-механизмларни бўлак-бўлакларга ажратиб шахсий максадлари учун фойдаланишга киришиб кетишган.

Биз мўл ҳосил етиштираётган меҳнат аҳлига маданий-маиший хизмат кўрсатиш — шу куннинг энг муҳим вазифаси, деб ҳисоблаймиз. Клублар, маданият уйлари, дала шийпонлари колхозчиларнинг маданий ҳордиқ чиқариш жойига айланмоғи керак. Кўп сонли назоратчиларимиз шу кунларда бу масалани ҳам батафсил ўрганиб чиқмоқдалар. Аниқланган камчиликларни ўз жойида бартараф этиш юзасидан тегишли ёрдам, йўл-йўриқлар бермоқдалар. Бу борадаги илғор тажрибалар кенг оммалаштириб бориляпти.

Район халқ контроли комитети, унинг атрофига уюшган сергак назоратчилар ўз фаолиятларини янада активлаштирадилар. Районимизнинг 62,5 минг тоннали, областимизнинг 500 минг тоннали «оқ олтин» хирмонини бунёд этишда актив қатнашадилар. Назоратнинг таъсирчанлиги, ошкоралиги ва оммавийлиги учун тинмай курашаверадилар.

С. НУРИЛЛАЕВ,
Бухоро район халқ контроли комитетининг раиси.

РАССОМ ХАНДАСИ

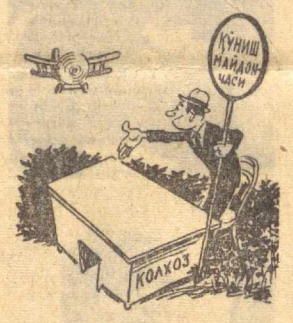

Кўниш майдончаси тайёр, марҳамат!

Изоҳнинг ҳожати йўқ.

Чиллаки механик-ҳайдовчи

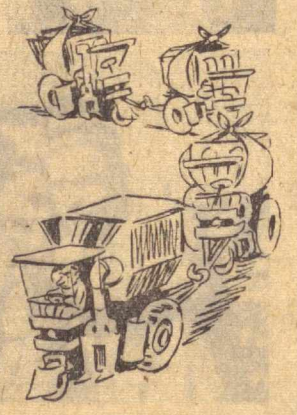

Машиналар тайёр, пахта майдонигни кўрсатавер!

М. Воробейчиков ишлаган расмлар.

БИР РАИС МОНОЛОГИ

ФЕЛЬЕТОН

Қишлоқда дув-дув гап: тақлидий тақаллусли ҳаваскор шоир чиқибди. Монолог ёзибди, уни бадиий тўгарак қатнашчиларидан бири ижро ҳам қилганмиш.

— Навбатдаги номеримизда «Бир раис монологи». Ижро қилади таланти ёш ҳаваскор...

Ўша монологни эшитинг:

Ух! Куз. Ташвиш. Яна тирнар ярамни,
Қайтариб бўлгайму йўқолган дамни.
Ғафлат уйқусига ботиб қолибмен,
Бугун ҳайратда лол, қотиб қолибмен.
Пахта очилди-ю, битган хирмон йўқ,
Қоп-қанор, этакдан ному-нишон йўқ.
Ишнинг охирию, боши қаёқда?
Тарозу қайдаю тоши қаёқда?
Тонгни нутиб олдим қоқмай киприклар,
Тушда ҳам носоз йўл, бузуқ нўприклар.
Қалашиб турибди юмушлар талай,
Теримга техника ҳануз эмас шай.
Далада ўт-ўлан гуллаб ётибди,
Бир ер чўллаб, бир ер нўллаб ётибди.
Пайкаллар паст-баланд, бу қандоқ ҳолдир,
Машина юриши амри маҳолдир.
Ишлар ўлда-жўлда хулласи налом,
Сиз беринг маслаҳат. Қотди-ку каллам.
Энди бузсам пинак раво бўлгайму,
Беғамлик дардига даво бўлгайму?

Монолог қарсаклар билан кутиб олинди. Лекин, бир киши қарсак чалмади, ҳўмрайганича ўтирди. Дам қиларди, дам терлади. Кимлигини очиқ айта қолайлик: раис бува.

Шундай қилиб, «Бир раис монологи» раис бувамизга ёқмади.

— Бу таъна — кесатиклариниг бир учи бизга тегяпти, — дея гина қилди раис бува.

Тегса теккандир. Чунки Гурлан районидаги «Маданият» колхозида йиғим-теримга тараддуд кечиқяпти. Раис Ғозим Матсафоев эса бепарволлик «иллати»га, беғамлик «касали»га мубтало.

Бригадалардаги 12 та пахта хирмонидан биттаси ҳам ремонт қилинмаган. Йўлдош Ўрозбоев, Карим Янгибоев, Йўлдош Умаров бошлиқ бригадаларнинг хирмонларида янтоқ ўсиб ётибди. Тош-тарози ванглаган.

Йиллик планнинг 63 проценти — 1410 тонна пахта машинада терилиши керак. Мавжуд 20 та машинадан энди 4 таси тайёр. Пахта ташийдиган 35 прицепнинг ярми тахт эмас. Инженер Карим Холимбетов техника ремонтини тезлатишда ташкилотчилик жонкуярлик кўрсатмаётир. Машинага ажратилган 520 гектар майдоннинг бир қисмини бегона ўт босган. Агроном Қодир Ҳайитов далаларни машина теримига тайёрлашга ўта масъулиятсизлик билан қарамоқда. Гўё бутун ишни ўрнига қўйган кишидек дўппини яримта қилиб юргани-юрган.

Колхозда йиғим-теримга ҳозирлик кўриш ҳақида гап-сўз кўпайиб кетган. Амалда эса сўз бошқаю, иш бошқача, тараддуд ўлда-жўлда. Шундай бўлгач раис Т. Матсафоев монологдаги таъналардан ранжиб юрмагани яхшироқ. Юзга айтганнинг заҳри йўқ. Хулоса чиқариш — раис бувانинг ўзларига ҳавола.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Узбекистони» мухбири.

ЧОСИЛМАГАН ХАБАРЛАР ИЗИДАН

ҚАТТИҚ ОГОҲЛАНТИРИЛДИ

Пахтадан мўл ҳосил олишда агрономларнинг роли катта. Агроном назарий билими ва амалий тажрибасини ишга солиши, айниқса шу долзарб кунларда бригадирлар, ишчиларнинг қилаётган ишларини назатиши, уларга яқиндан ёрдам бериши лозим. Аммо Бенобод районидаги 3-«Дальварзин» совхозининг агрономи Исмоилов бундай қилмаяпти. У, ўз вазифасига совуққонлик билан қараётганлиги сабабли ишда камчиликлар содир бўляпти, деб редакцияга хат йўллабди А. Ҳўжамқулов.

Хатни тенширишда ва чора кўриш учун 3-«Дальварзин» совхозига юборилган эди.

Совхоз директорининг маълум қилишича, хатда кўрсатилган фактлар тасдиқланган. Бу масала бош мутахассислар иштирокида муҳокама қилинган. Агроном Исмоилов қаттиқ огоҳлантирилган. Бундан кейин бўлим ва бригадаларда агрономия қоидаларига қатъий риоя қилиш юзасидан тадбирлар белгиланган.

МАШИНА ТЕРИМИГА ШАЙЛАНИНГ!

ҚУДРАТЛИ ҚАНОТ

Маннон ЖАЛОЛОВ,
Андижон область Бўз районидаги «Партия XX съезди» колхозининг раиси, СССР Олий Совети депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Бизнинг деҳқончилик қилаётган майдонларимиз асосан Марказий Фарғонанинг янги ўзлаштирилаётган бўз ерлари ҳисобланади. Бу ерларда йил сайин ерга-ер қўшиш, кам меҳнат сарфлаб мўл ҳосил етиштириш учун механизацияни кенг жорий этиш талаб қилинади. Колхозимиз деҳқонлари техникага суянганликлари туфайли ҳам пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил етиштириб келмоқдалар. Йил сайин техника жиловини дадил тутиб, унинг имкониятларидан кенг фойдаланмоқдалар.

Ўтган беш йилликда колхозимиз давлатга 5 минг 391 тонна «оқ олтин» етказиб берди. Ҳосилдорлик сезиларли даражада ортди. Коммунист Нуъмонжон Ҳошимов, Набижон Ҳолиқов, Олимжон Мамажонов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 34-40 центнерни ташкил этди. Колхоз бўйича эса ҳосилдорлик 17 центнердан 33,5 центнерга кўтарилди. Ялпи даромад беш йилликнинг охирги йилида 1 миллион 442 минг сўмга етди. Шундан 1 миллион 390 минг сўми пахтачиликдан келган даромаддир. Бу албатта қишлоқларимиз қиёфасини тубдан ўзгартиришга, турмуш маданиятининг юксалишига замин яратиб берди. Қишлоқ хўжалигининг ва ундан келаётган даромаднинг юксалиши, шубҳасиз, техника шарофатидир.

Колхозимиз янги беш йилликнинг дастлабки йилида 780 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштириб, районимизнинг 45 минг тонналик хирмонига ўзининг 2345 тонналик улушини қўшади. Беш йилликнинг охирига бориб бу рақам ҳосилдорлик юксалиши эвазига 2450 тоннага етказилади. Беш йиллик планни тўрт йилда бажариб, давлатга 9596 тонна чўл дурдонаси сотамиз.

Бу режаларни муваффақиятли амалга оширишда механизациядан янада самарали ва унумли фойдаланиш керак бўлади. Хўжалигимиз техника қуввати 15 ҳайдов трактори, 30 чопиқ трактори, 12 пахта териш машинаси, 8 кўрак териш ва 6 кўсак чувуш агрегати ҳамда бошқа техника воситаларидан иборат. Ўтган йили мавжуд техника кучидан унумли фойдаланганимиз учун ҳам йиллик пахта тайёрлаш планини 145,7 процент адо этгандик. Ҳосилнинг 60 процента машиналарда териб олинди. 110 процент ҳосил юқори сортларга сотилди. Қодиржон Абдурахмонов, Назиржон Деҳқонов, Аҳмаджон Мамажонов, Солижон Исҳоқов ва Собиржон Мусаев каби механик-ҳайдовчиларимизнинг ҳар бири «зангори кема» бункерларидан 150-275 тоннадан пахта тўкдилар.

Бу йил ўтган йилги марраларни ортда қолдиришга аҳд қилганмиз. Ялпи ҳосилнинг 75 процентини машиналарда териб оламиз. Шу сабабли ҳам барча майдондаги ғўзаларни машина теримига мослаб парвариш қилмоқдамиз.

Бизда шароитга қараб ҳам, қўл кучи камлиги жиҳатидан ҳам техникага эҳтиёж катта. Шу сабабли ҳам ерга чигит тушган кундан бошлаб техника иш унумининг ҳамма жиҳатларини ҳисобга оламиз. Бизда асосан 90Х40 схемасида чигит экилади. Бундай шароитда ғўза ишловни ва қўл кучини кўп талаб қилади. Биз ўз имкониятимизни ҳисобга олиб, агротехника тадбирига бирмунча ўзгариш киритдик. Ғўзаларимизни 90Х40 схемасида ишловга мослаштирдик. Бунда яганалаш пайтида ҳар уяда иккита ўрнига учтадан ниҳол қолдирилади ва гектар бошига кўчат миқдори тўла сақланади. Ғўзага ишлов беришни икки томонлама уюштириш бегона ўтларни кескин камайтириш ва ниҳолларнинг яйраб ўсишини таъминлайди. Яна шу нарсани ҳисобга оламизки, бизда шамол-шабада доим ғарб томондан эсади. Шунга асосан барча майдонлардаги ғўзаларнинг эгати ғарбдан шарққа қараб олинган бўлади. Бунда кўндаланг ига бериладиган ишловни ҳам ҳисобга олсак, ғўзалар шабададан икки баравар фойдаланади. Ғўзаларнинг шабадада яйраши жуда муҳим омилдир. Бу айниқса ғўза етилаётган даврда катта аҳамиятга эга. Бу усулни ўтган йили 80 гектар ерда синаб кўрган эдик. Тажриба юксак самара берди. Шу сабабли бу йил 400 гектар майдонда ана шу асосда ғўза парвариш қилмоқдамиз.

Биз айни кунларда мўл ҳосил тўплаш билан бир қаторда пахта йиғим-теримига ҳам пухта тайёрлик кўряпмиз. Сирдарё ва Тошкент областлари меҳнаткашларининг терими комплекс механизациялаш ҳақида белгиланган тадбирлари колхоз партия активи йиғилишида кенг ишлаб чиқилди. Колхоз механизаторлари уни тўла қувватламоқдалар. «Зангори кема» капитанларидан бир неча киши 200-300 тоннадан пахта териб бериш мажбуриятини олдилар. Биз ишни ана шу жанговар программа асосида ташкил этиб, етиштирилган ҳосилнинг 75 процентини машиналарда териб оламиз ва ҳосилнинг 100 процентини биринчи сортларга сотишга эришамиз. Бу йилда техника ҳар қачонгидек қудратли қанотимиз бўлиб қолади.

КАТТА АНДИЖОН канали водий далаларига об-ҳаёт элтмоқда. Суратда: канал участкаларидан бирининг кўриниши.

В. Сироткин фотоси.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«ПАРТИЯ ТУРМУШИ»

Журналнинг август сони босмадан чиқди. У «Идеология ишини ҳозирги талаблар даражасига кўтарайлик» сарлавҳали бош мақола билан очилади.

Журналнинг бу сонида «КПСС XXIV съезди қарорлари — ҳаётга» рубрикаси остида Ўзбекистон КП Сирдарё область комитетининг биринчи секретари Қ. Аҳмедовнинг «Советларнинг хўжалик қурилишидаги ролини оширайлик», Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги партия ташкилотининг секретари А. Йўлдошевнинг «Республика энергетикларининг янги марралари» сарлавҳали мақолалари ёритилган.

Журналнинг «Хўжаликка раҳбарлик» бўлимида Ўзбекистон КП Пискент райони комитетининг биринчи секретари С. Воҳидовнинг «Пахтадан мўл ҳосил олиш учун курашда», Чирчиқ электрохимия комбинати партия комитетининг секретари Ю. Соболнинг «Ишлаб чиқариш плани — партия ташкилотининг эътибор марказида», М. Мустафоев, И. Ҳаққиевларнинг «Механизатор — қишлоқда марказий фигура» сарлавҳали мақолалари берилган. «Шу кунинг темасида» бўлимида эса «Чорвачиликни юксалтиришнинг негизи», «Хўжаликни омилкорлик билан бошқарайлик» сарлавҳали редакцион мақолалар босилган.

Булардан ташқари журналнинг «Ташкилий—партиявий иш», «Журналхонлар билан ёзишма», «Идеология иши ва ҳаёт», «Хат ва хабарлар» ва бошқа бўлимларида ҳам кўпгина қизиқарли материалларни ўқиш мумкин.

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ АВГУСТ КЕНГАШИ ОЛДИДАН

ЎҚУВЧИЛАР САВОДХОНЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

— Ўғлим Тошкент Политехника институтига ўқишга кирмоқчи эди. У математика ва физикадан «4» баҳога имтиҳон топширганида ҳаммамиз мамнун бўлган эдик. Афсуски, қувончимиз узоққа бормади. Иншодан йиқилди... — Суҳбатдошимиз нимадандир истиҳола қилди чоғи, қолган гапларини айтмади. Бундай ноҳуш ва аччиқ мисолларни кўплаб келтириш мумкин, — Хўш, бунинг сабаби нимада?

Маълумки, барча олий ва ўрта махсус ўқув юртларига кирувчилар адабиётдан иншо ёзадилар. Ёзма иш ўқувчи (абитуриент)нинг билим ва иқтидори, идрок ва фикрлаши, саводхонлиги ва назарий тушунчаси, адабий фактларни қай даражада ўзлаштириб олганини кўрсатади. Шу билан бирга эркин мавзудаги иншо абитуриентнинг ҳаёт фактларини ва турмуш ҳодисаларини нечоғли ўзлаштириб, қабул қилиб олганини, мустақил фикр юрита олиш салоҳияти қай тарзда эканлигини аниқлаб олиш имконини беради.

Ўқитувчилик машаққатини шифокорлик изтиробларидан, инженерлик қийинчиликларини, агрономлик изланишларидан кам ёки ортиқ кўйиб бўлмайди. Ҳамма касб-ихтисосининг асосий пойдевори—мактабда, яъни ўн йиллик таълим-тарбия жараёнида бунёдга келади.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларига қабул имтиҳонлари натижалари ва баъзи ўқувчи (абитуриент)ларнинг ёзган иншо ва оғзаки жавоблари чуқурроқ ўрганиб, таҳлил этилса, ёш авлодни ҳаётга тайёрлашда катта ютуқларга эришилаётгани, шу билан бирга жиддий нуқсон ва камчиликларга ҳам йўл қўйилаётгани маълум бўлиб қолади. Дастлаб, шу қувончли фактларни мамнуният билан қайд этиш керак. Бил сайин республикамизда умумий ўрта таълим мактаблари тармоғи тоборо кенгайиб, уларни минглаб йигит-қизлар тамомлаб чиқаётилар. Бу ёшларнинг аксарияти олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таҳсил қилишмоқда, қолганлари эса ўқишга кириш иштиёқида. Умумий конкурс йигит-қизларнинг билим савияси ва уларнинг тайёргарлигини кўрсатиб беряпти.

Шў ўрнида Тошкент, Бухоро, Фарғона, Андижон, Қўқон, Самарқанд ва Урганч шаҳар мактабларида таълим олган кўпчилик ўқувчи (абитуриент)ларнинг ёзма ва оғзаки нутқлари намунали, билими етарли, тайёргарлиги пухта эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. Шу жумладан, Тошкент шаҳридаги 22, 24-мактаблар, Фарғонадаги 1,15, Қўқондаги 6,8 ва 25-мактабларнинг 10-синфини тугатган ёшлар фан асосларидан чуқур билим олганликларини намойиш этдилар. Бу шундан гувоҳлик берадики, мазкур мактабларнинг педагогик коллективлари бутун ўқув йили давомида ўз талабаларига фан асосларидан чуқур ва пухта билим берганлар, уларнинг ёзма ва оғзаки нутқларини ўстириш, саводхонликларини ошириш борасида самарали меҳнат қилганлар.

Бироқ, кўпгина абитуриентларнинг конкурсдаги иштироки ва имтиҳондан олган баҳолари кишини қувонтирмайди. Жиддий нуқсон ва камчиликлар баъзи мактабларимизда ва билим юртларимизда таълим-тарбиянинг даврталаби даражасида эмаслигидан далолат бериб турибди. Яхшиси, фактларга мурожаат этайлик. Андижон область Нодира номли мактабгача тарбия педагогика билим юртини 1971 йилда «Имтиёзли диплом» билан тамомлаган М. исмли абитуриентнинг институтимизнинг педагогика-психология факультетига кириш учун ёзган иншосига «2» баҳо қўйилди. Шунингдек, Тошкент область Янгийўл районидаги педагогика билим юртини «Имтиёзли диплом» билан битириб келган К. ва Т. исмли абитуриентлар ҳам уларга билдирилган иншоларни оқламадилар.

Келгусида тил-адабиёт ўқитувчиси бўлишга даъвогар, Қашқадарё область Қамаши районидаги Лутфий номли 42-ўрта мактабни шу йил олтин медаль билан тамомлаган Н. исмли абитуриентнинг ёзган иншосида хатоларни истаганча учратишингиз мумкин. Саводсизларча ёзилган ишларга Самарқанд область Нарпай районидаги 61-ўрта мактабни, Ислом шоир номли 96-ва Иштихон районидаги К. Маркс номли 41-ўрта мактабларни битириб келган абитуриентларнинг иншоларини мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Баъзи ўқувчи (абитуриент)ларнинг иншоларида фикрий изчиллик етишмайди. Саводхонлик ночор аҳволда. Умуман, мустақил ҳаётга йўлланма олган йигит-қизларнинг истиқболига бефарқ ва лоқайд муносабатда бўлиш ниятини кўзга ташланади. Шундай ўқувчи (абитуриент)лар ҳам борки, ўн йил мактабда таълим олиб, оддий, жўнгина сўзларнинг ёзилиш қоидасини ҳам билмайдилар. Чунончи Тошкент шаҳар Собир Раҳимов районидаги 111-ўрта мактабни битириб келган И. исмли абитуриент «фаолият, большевик, ҳаракат, оммавий, шахсий, руҳ» каби сўзларнинг ёзилиш имлосини мутлақо билмайди.

Хўш, буни қандай изоҳлаш мумкин? Аввало, шуни айтиш керакки, мактабларда саводхонлик масаласига етарли эътибор берилмаяпти. Ёзма-контроль ишлар кам олиняпти. Ўқувчиларда учрайдиган типик хатоларни аниқлаш, уни классификация қилиш, тадрижий суратда таҳлил этишга кам эътибор бериляпти. Кўпчилик мактабларда «Лугат доскаси» ташкил этилмаган. Ўқувчиларнинг ҳусниҳатига, коллиграфиясига аҳамият берилмаяпти. Шунинг учун ҳам аксарият ўқувчи (абитуриент)ларнинг хати хунук, деярли ўқиб бўлмас даражада. Қорақалпоғистон АССР Амударё районидаги Чехов номли, Бируний районидаги 60, Сурхондарё область Жарқўрғон районидаги 48, Тошкент шаҳридаги Ҳамза номли 227-мактабларни битириб келган абитуриентларнинг иншолари бунга мисол бўла олади. Мазкур мактабларни тугатган ўқувчилар жуда оддий масалалар тебарагида ҳам дадил фикр юрита олмайдилар. Чунки бу мактабларда ўқув йили давомида бирор марта ҳам илмий-адабий конференция, ёҳуд савол-жавоб ва мунозара кечалари, эҳлхши тутилган дафтарлар конкурси, шу конкурс голиблари ишини намойиш этиш каби ибратли ва фойдали тадбирлар деярли ўтказилмаган.

Аксарият ўқувчилар ўз она тили қонун-қоидаларини яхши билишмайди. Хўш, грамматиканинг асосий қонун-қоидаларини пухта ўзлаштирмай туриб, қандай саводхон бўлиш мумкин, ахир?! Масалан, Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 115-ўрта мактабни битирган С. исмли абитуриент «Сон ва унинг таърифи», «Тушум келишиги ва унинг қўшимчаси» ҳақида ақалли тушунчага ҳам эга эмас. Бирорта ҳам шеърни ёд билмайди. Бу факт шундан гувоҳлик берадики, мазкур абитуриент таълим олган мактаб маъмурияти (директори Холида Турсунова) ўқитувчилар иши устидан назорат ўрнатмаган, ўқитувчилар дарсларини кузатиб, яхши таҳлил этмаган. Айниқса, 10-синфларда ўқув-ўқитув савиясини ошириш, муносиб етук кадр ўқар тайёрлашдек муҳим давлат ишига лоқайдлик билан қаралганлиги кўриниб турибди. Буни яна шундан ҳам билиш мумкинки, мазкур 115-ўрта мактабдан бир ўқувчи олтин медалга тавсия этилди. Шу ўқувчининг битириш имтиҳонида ёзган ишида қатор имло хатолар учрайди. Бунинг устига мавзунинг ёритилиши ҳам талабга жавоб бермайди. Медалга тақдим этилган иш шундай ночор аҳволда бўлганидан кейин бошқа «ўртача» ўқийдиган ўқувчиларнинг билими ҳақида яна қандай фикр юритиш мумкин? 9 ва 10-синфларда адабиёт фанидан дарс берган Мукаррам Муҳамедова бундан тегишли хулоса чиқариб олиши керак, албатта.

Янги ўқув программасига ўтилаётган ҳозирги босқичда мактабларимизда она тили ва адабиёт ўқитилишининг бундай ачинарли аҳволга тушиб қолганлиги, шубҳасиз, кўпчиликни ташвишга солмоқда. 9 ва 10-синф ўқув программасидан она тили фанининг олиб ташланганлиги, бизнингча, ноўрин бўлган. Лоақал ҳафтада бир ёки икки соат она тили ўқитишнинг ҳам ўқувчиларга нафи катта-ку. Бунда қуйи синфларда ўрганилган материаллар системаластирилади. Машқлар орқали мустаҳкамланади. Диктант ўтказилади, типик хатолар тўпланиб, таҳлил қилиниб, ўқувчиларнинг саводхонлиги ошириб борилади. Иккинчидан эса 9 ва 10-синфга ўқитувчи танлаш ва уларнинг иши устидан назорат ўрнатишда мактаб маъмурияти ҳушёрлик ва талабчанликни ошириши керак.

«Ҳар қандай қилиб бўлса ҳам синфни ўқитувчи билан, ўқитувчини эса дарс билан таъминлаш» принципидан бутунлай воз кечиш зарур. 9 ва 10-синфларга тажрибали, ўз касбининг моҳир ва жонкуяри бўлган педагогларни синф раҳбарлигига кўтаришнинг аҳамияти катта.

Масаланинг яна бир муҳим томони бор. Район, шаҳар ва область метод кабинетлари давр талаби даражасида иш олиб боряпти деб бўлмайди. Илғор педагогик тажрибаларни оммалаштириш, уни пропаганда қилишга етарли эътибор берилмаяпти. Ўғри, бутун ўқув йили давомида семинар-машғулотлари мунтазам ўтказилиб келинади. Лекин ана шу семинарларнинг савияси, уларни олиб бориш учун етук ва таниқли мутахассис-лекторлар билан таъминлаш борасидаги ишлар ҳам етарли эмас.

Ушинский номидаги республика ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш Марказий институти ўқиш-ўқитишдаги ютуқ ва камчиликларни ҳануз чуқур ўргангани, таҳлил этгани ва зарур йўллаима белгиларганича йўқ. Шу вақтга қадар факультатив машғулотлар юзасидан бирорта манба ва қўлланманинг йўқлиги, бирорта амалий иш, тажриба чуқур ўрганилиб, таҳлил этилиб, умумлаштирилмаётганлигини қандай изоҳлаш мумкин?! Ваҳолонки, Завқий, Аваз Ўтар Ўғли, Абдулла Қодирий, Мақсуд Шайхзода ва бошқаларнинг ижодлари алпақачон факультатив машғулотлар йўли билан ўрганишга киришилган. Бу борада илк тажрибалар ҳам йўқ эмас. Бироқ, на Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти ва на республика ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш Марказий институти бу муҳим масала юзасидан ҳанузгача бирор ташаббус кўрсатмаётирлар. Ахир, педагогика тайёр ҳолида ҳеч қачон тақдим этилмаган-ку!

Методика-тажриба масаласи. Шундай экан, ҳар бир илғор тажрибани эъзозлаш, эҳтиёт қилиш, бойитиш, пишитиш ва, ниҳоят, умумлаштириб, кўпчиликка, ёш, кам тажрибали муаллимларга тавсия этиш катта аҳамиятга эга.

Илғор тажрибаларни оммалаштиришда биринчи навбатда юқорида номлари тилга олинган институтлар, қола берса, район, шаҳар ва область метод кабинетлари ташаббускорлик кўрсатишлари керак. Замон шуни талаб этмоқда. Шундай қилинганда биз ўқувчиларимизнинг саводхонлигини оширишга муносиб ҳисса қўшган бўламиз.

А. РАШИДОВ,
У. САЛОҲИДДИНОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг ўқитувчилари.

МУЛ-КУЛ ОЗУҚА ЖАМҒАРАЙЛИК

ЧЎЛ СИЙНАСИ— БОЙЛИК ХАЗИНАСИ

Ўзбекистоннинг бепоён чўлларида табиий ем-хашак омборлари! Бунга сира ажабланманг. Чўлларимиз сийнаси битмас-туганмас хазиналарга бой эканлиги тўғрисида кўп ёзилган. Лекин табиий ем-хашак омборлари ҳақида ҳали кўпчилик билишмайди. Яхшиси, келинг, чўлларимиз хашак омборлари ҳақида қисқача гапириб бера қолайлик.

Мустаҳкам ем-хашак базаси яратмасдан туриб чорва туёғини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини ошириш мумкин эмаслиги ҳаммага аён. Шу боисдан ҳам чорвадорларимиз кўпроқ ем-хашак жамғаришга ҳаракат қилишади. Бу йил ёғингарчилик кам бўлиб, далаларда табиий ўтлар кўнгилдагидек ўсмади. Ўсганлари ҳам кўп жойларда қовжираб кетди. Аммо чорвадор бунинг ҳам иложини топяпти. Чунончи, кўпгина хўжаликларда дағал хашак тайёрлашда чўлларнинг табиий омборларидан фойдаланилаётир.

Табиий хашак омборлари қанақа бўлади. Маълумки, чўлларда шамол кучли бўлади. Бу шамоллар қуриб қолган ўсимлик қолдиқларини думалатиб сойлар, ўнгирлар, зовурлар ва ҳар хил чуқурликларга учириб юборади. Натижада сунъий хандақларда хилма-хил хашаклар тўпланиб, табиий омборлар ҳосил бўлади. Бу эса чорва моллар учун энг хушхўр емишдир.

Шамол кучи билан чуқурликларда тўпланган хашакнинг тўйимлилик моддалари сули сомонига тенг келади.

Кузатувлар натижасида табиий омборларда қорамоллар, айниқса қўйлар учун жуда катта ем-хашак базалари борлиги аниқланди. Ботаника институтининг Нурота ярим чўл станциясида олиб борган текширишлари шуни кўрсатдики, 1970 йилги ўт-ўланлар узунлиги 400-500 метр бўлган сойларда 800-1000 килограммдан қуруқ поя қолдирган. Бундай сойлар республикамиз чўлларида ҳадсиз-ҳисобсиздир.

Самарқанд областидаги «Ғозғон», «Қизилча», Ленин номли совхозлар территориясидаги сойларда ҳам жуда кўп табиий хашак омборлари борлиги аниқланди. Масалан, «Қизилча» совхози территориясидаги узунлиги 1100 метр, эни 3,5 метр, чуқурлиги 1,5 метр бўлган сойда ботаник таркиби эбалак, янтоқ, карракдан иборат бўлган 1400 килограмм миқдорида қуруқ поя тўпланганлиги аниқланди. Бундай мисолларни жуда кўплаб келтириш мумкин.

Чўлдаги табиий омборлардан сифатли ем-хашак тайёрлаш учун кўп куч сарфланмайди. Агар 5 центнер ҳосил берадиган майдондаги пичанни ўрибйиғиб олиш учун бир кунда 40 киши меҳнат қиладиган бўлса, сойлардаги шунча пичанни тўплаш учун атиги 3-4 киши куни талаб этилади. Биргина шу икки рақамнинг ўзидан ҳам республикамиз чўлларидаги табиий хашак омборлари нақадар фойдали эканлиги кўриниб турибди.

Дағал хашак тайёрлашнинг бу арзон усули чорвачилик хўжаликларида ҳалигача яхши ўрганилмаган ва синалмаган эди. Эндиликда олимлар ҳам чорвадорларга кўмакка келишди. Биргаликда қилинаётган меҳнат яхши самаралар бермоқда.

Бу йилги шароитда чорва моллар учун кўпроқ ем-хашак тайёрлаш учун сойлардаги табиий омборлардан кенг фойдаланиш талаб этилади. Табиий омборларда тўпланган бултурги хашакни шу йил сентябрь ойига қадар йиғиштириб олиш мумкин. Бу ем-хашаклар иккинчи даражали сенаж сифатида сақланади. Бу йилги ўтлардан тўпланган хашакни ҳам тезроқ саранжомлаб олиб, ғарамлаб қўйиш керак. Бу — чорвачилик учун зарур озуқа сифатида хизмат қилади.

С. ГОЛОВЧЕНКО,
Нурота ярим чўл станциясининг мудири.

Х. МАВЛОНОВ,
ботаника институтининг тадқиқотчиси.

СУРАТДА: Самарқанд областидаги «Ғозғон» совхозининг «Оқбел» участкасида табиий ўтлар ҳосилидан тўпланган хашак ғарами.

ЯНГИ БЎЛИНМА

Мирзачўл темирйўл системаси республикамизнинг деярли барча областларини мамлакатимизнинг Европа, Сибирь, ҳамда Узоқ Шарқ каби муҳим саноат районлари билан боғлайдиган йирик темирйўл узелидир. Шунинг учун ҳам бу участкада юк ҳамда пассажирлар ташиш йилдан-йилга кўпайиб, поездлар қатнови тобора мураккаблашмоқда. Бу ҳол магистрални прогрессив техника воситалари билан жиҳозлашни ва темирйўл хизмати кўрсатишни мукаммаллаштирган ҳолда такомиллаштиришни тақозо этмоқда. Шу сабабдан ҳам Ўрта Осиё темирйўлининг Ховос бўлинмаси ташкил этилди. Бутун Мирзачўл темирйўл системаси ана шу янги бўлинма ихтиёрига ўтди.

Бу тадбир Сирдарё областидагина эмас, балки республикада темирйўл транспорти тараққиётида янги, муҳим босқични бошлаб берди. Буни ўтган бир неча ойда магистралда эмалга оширилган ишлар кўрсатиб турибди. Жумладан якинда Гулистон станциясида осма кўприк, Сирдарё станциясида янги вокзал бинеси, Жиззахда товар станцияси қуриб битказилди. «Оқ олтин» станцияси эса янги электр асбоблари билан жиҳозланди. Шу кунларда Меҳнат — Жиззах участкасида темирйўлларни автоблочировка қилиш ва марказлаштирилган диспетчерлик воситалари билан ускуналаш ишлари қизғин давом эттирилянти. Станцияларда йўловчиларга хизмат кўрсатадиган ресторан, буфет, киоскалар, қўл юклари сақланадиган камералар қурилянти. Келгуси йилдан Сирдарё поселкаси билан Тошкент шаҳри оралиғи темирйўл участкасини электрлаштиришга киришилади.

Бўлинма коллективи йўловчиларга хизмат кўрсатишда улар учун кўпгина қулайликлар яратянти. Йил охиригача, шу йўл билан 25 минг йўловчига хизмат кўрсатилади.

И. НОРМАТОВ.

БАХТИЁРЛАР

РЕПОРТАЖ

Икки қаватли кўркам бино салобат тўкиб, турибди. Ичкарига киришингиз билан баҳридилингиз очилиб кетади. Манзарали ҳовли... Унинг саҳни кенг ва баҳаво. Турли-туман мевали дарахтлар қуюқ қўланка ташлаган. Атроф ям-яшил. Ариқчада муздек сув шилдираб оқиб турибди.

Нарироқда бир тўп бола «Эчки ва бўри» эртаги асосида тайёрланган саҳна асаридан парча кўрсатишмоқда. Бугун бу ерда кичкинтойларни мактабга кузатиш эрталиги бўлиб ўтмоқда.

— Бу йил мактабга 40 бола боради, 50 бола эса боғчага қабул қилинади, — деди боғча мудираси Наима Мирҳамидова.

Ҳар касбнинг ўз гашти бор. Мураббийлик қилиб ота-оналар таҳсинига сазовор бўлаётганлар бу ерда кўпчиликни ташкил этади. Улар болаларга саналашни, ўйинчоқлар ясашни ўргатиш билан биргаликда музика, рақс ва қўшиққа ҳавас уйғотиб борадилар. Мактуба Шокирова, Барно Аҳмедова, Дилором Жўраевалар она каби меҳрибон, ширин сўз тарбиячилар ҳисобланади.

Киров районидаги 331-болалар боғчасининг таҳкил топганига атиги беш йил бўлди. Лекин ана шу қисқа вақт ичида кўпчиликнинг оғзига тушди, кичкинтойлар учун қутлуғ даргоҳга айланди. Ҳозир бу ерда кичкинтойларнинг соғлом ўсишлари учун ҳамма имкониятлар мавжуд. Тарбиячилар коммунизм болаларини тарбиялаётганлари билан чексиз фахрланадилар.

З. ШОКИРОВА,
Тошкент шаҳри.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

* Тинч савдо-сотиқ ва техникани тараққий эттириш учун
* *Рус тилига қизиқиш катта*
* Муҳим вазифаларни шарҳлаймиз
* Ёнғиннинг моддий зарари

РУМИНИЯДА БАЙРАМ

БУХАРЕСТ, 23 август. (ТАСС). Социалистик Руминия мамлакат фашизм зулмидан озод қилинган кунинг 27 йиллигини тантанали вазиятда нишонламоқда. Кеча бу ерда Бухарест гарнизони қисмларининг ҳарбий паради ва пойтахт меҳнаткашларининг намойиши ўтказилди. Тантаналар ўтказилган Марказий минбарда Руминия Коммунистик партиясининг бош секретари, Руминия Социалистик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси Н. Чаушеску, Руминия Социалистик Республикаси Министрлар Советининг Раиси И. Г. Маурер, партия ва ҳукуматнинг бошқа раҳбарлари бор эди. Минбарларда меҳмонлар, шу жумлдан совет—Руминия дўстлиги жамиятининг делегацияси ҳозир бўлган эди.

Миллий байрам муносабати билан Руминиянинг бошқа шаҳарларида ҳам тантаналар бўлиб ўтди.

Шу кунларда газеталарнинг байрам сонларида халқ ҳокимияти йилларида мамлакат ҳаётининг турли соҳаларида рўй берган ўзгаришлар тўғрисида, Руминиянинг Совет Иттифоқи билан, бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлиги ҳамда ҳамкорлиги тўғрисида кўп материалларни ўқиш мумкин.

СССР билан Руминия ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги янги Шартноманинг 1970 йил 7 июлда Бухарестда имзоланганлиги, деб таъкидлайди «Скинтейя» газетаси, Руминия—Совет муносабатлари тарихига муҳим воқеа бўлиб киради. Қадимий традицияларга асосланган бу дўстлик келажакдаги кенг истиқболларни очиб берди, марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм принциплари асосида Совет Иттифоқи билан Руминия ўртасидаги қардошларча ҳамкорлик муносабатларини янада мустаҳкамлаш учун қулай шарт-шароит вужудга келтирди.

КУЗГИ ЯРМАРКА

БЕРЛИН. Бу йил Лейпцигдаги традицион халқаро кузги ярмаркада жаҳоннинг 55 мамлакатидаги 6250 корхона ва савдо ташкилотлари қатнашади.

Шундай қилиб, Лейпциг халқаро савдонинг яна энг муҳим маркази бўлиб қолди.

Германия Демократик Республикаси, шунингдек Совет Иттифоқи, Польша, Чехословакия ва бошқа социалистик мамлакатлар саноат корхоналарининг экспонатлари ярмаркада катта ўрин олади.

Бу йил ярмарка «Тинч савдо-сотиқ ва техникани тараққий эттириш учун» деган шиор остида уюштирилади.

ТЎРТ РАЙОНДА КОМЕНДАНТЛИК СОАТИ

КОЛОМБО. (ТАСС). Цейлон ҳукумати мамлакатнинг Шимолий-Марказ ва Ғарби-Шимолий вилоятларидаги тўрт районда яна комендантлик соати жорий қилди. Анурадхапура, Путталам, Вауния, ва Полоннарува районларида комендантлик соати кечқурун соат тўққиздан эрталаб соат бешгача давом этади. Цейлон информация министрлиги 20 августда шу хабарни маълум қилиш билан бирга бундай қарор кабул қилинганлигининг сабаби нималигини айтмади.

Цейлонда ҳукуматга қарши исён бошланган кун — 5 апрелдан кейин жорий қилинган комендантлик соатини Цейлоннинг ҳукумат маъмурлари деярли бутун мамлакат территориясида бекор қилган эдилар. Комендантлик соати фақат мамлакат пойтахти Коломбода сақланиб қолган эди. Коломбода комендантлик соати ҳозир ҳам кечқурун соат ўн бирдан эрталаб соат тўртгача давом этмоқда.

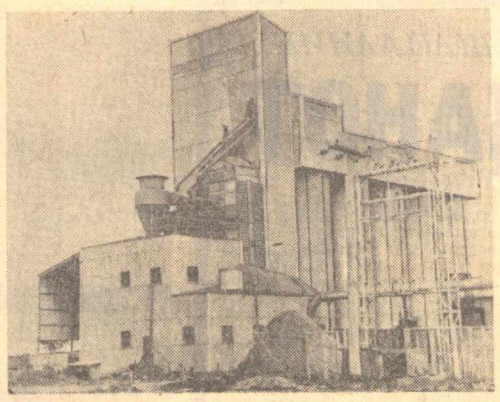

Куба. Мамлакатда миллий ишлаб чиқариш ҳисобига аҳолини гурунч билан тўла таъминлаш вазифаси муваффақиятли равишда ҳал этилмоқда. Мамлакатнинг олти вилоятида ихтисослаштирилган шоликорлик хўжаликлари ташкил этилди. Суратда: янги қурилган шоли қуритувчи корхона биноси.

Пренса Латина — ТАСС фотоси.

Чили экономикасининг ижтимоий секторига мамлакат индустриясининг энг муҳим тармоғи бўлган мис кони саноати ҳам ўтди. Республика президенти Сальвадор Альейде Миллий конгресс қабул қилган конституцияни ислох қилиш ҳақидаги қонунга асосан шу саноат тармоқларига қарашли барча корхоналарни давлат ихтиёрига ўтказиш ҳақидаги декретга қўл қўйди. Суратда: мис кони саноатини национализация қилиш тўғрисидаги декретга имзо қўйиш пайти.

Пренса Латина—ТАСС фотоси.

РУС ТИЛИ УНИВЕРСИТЕТИ

ВАРШАВА, (ТАСС). Польша—Совет дўстлиги жамиятининг Варшавадаги бош правлениеси ходимлари шу йил ёзда рус тилини ўрганиш курсларига қабул этишни илтимос қилиб ёзилган ўн мингга яқин ариза олдилар. Рус тилини ўрганишга киришиш истагида бўлган кишилар орасида пионерлар ва студентлар, ишчилар, олимлар, пенсионерлар бор. Ташкилотчилар бу курсларга жана шундай катта қизиқиш бўлаётганлигини ҳисобга олиб, бу йил ўзларининг ўқув синфларини анча кенгайтиришга мажбур бўлдилар. Ариза берганларнинг ярмиси ўқишни группаларга бўлиниб бошлайди, иккинчи ярмиси эса дарсликларни уйга олиб кетиб, ўқитувчилардан консультациялар олиб туриш йўли билан рус тилини ўрганади деган қарорга келинди. Шундай қилиб, бу йил кузда Варшавада рус тилининг ўзига хос университети ишлай бошлайди. Ҳозир унинг синфлари махсус ускуналар билан, шунингдек совет фильмларини кўрсатмоқ учун кино аппаратлар билан таъминлаб қўйилди. Чинакам олий ўқув юртида бўлганиден бу университетда ҳам студентларни практикага юборишга биринчи марта қарор қилинди. Бинобарин, энг яхши ўқувчилар Совет Иттифоқида бир ой туриб, рус тилини амалий ўрганиш ҳуқуқини оладилар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА, 19.00 — ТОШКЕНТ. **Рус тилида:** 19.05 — Хайр, жонажон лагерь, 19.30— Ахборот, 19.40 — Беш йиллик республика бўйлаб кезади. **Узбек тилида:** 20.05 —Ахборот, 20.20 — Қозоқ шоирларининг шеърлари, 20.35 — Концерт, 21.10 — Ҳамма нарса пахта теримига шаймиз? 21.35 — **Сенинг замондошинг** (бадиий фильм). 24.00 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — ТОШКЕНТ, 18.00 — Ҳужжатли фильм, 18.25 — Телекомпозиция, 18.45 — Реклама, 19.00 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ТОШКЕНТ. **Узбек тилида: Али Бобо ва қирқ қароқчи,** 18.30 — **Темирчи Кова** (бадиий фильм). **Рус тилида:** 20.05 — Концерт, 20.45 — Телефильм, 21.15 Реклама, 21.25 — **Фильм-опера.**

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 25/VIII да **Хотинимнинг эри,** 26/VIII да **Катта концерт.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ўғирланган поезд — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», (жуфт соатларда), «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 1, 5, ва кеч соат 8.45 минут, 10 яримда).

Тасодифий муҳаббат — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, 11 ярим, ва кеч соат 6.20 минут, 8 да), «МОСКВА» (эрталаб соат 11.40 минут, кундуз 3 ярим, 5 ярим, ва кеч соат 7 яримда).

Аннанинг бахти — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ўтган ёз — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Пьер — милиция ходими — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Менинг охирги тангоим — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Бегунох бўлса, озод эт! — «ҲАМЗА» (кундуз ва кечқурун).

Сен менинг ҳаётимсан — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2 ярим ва кеч соат 6 яримда).

ЖАҲОН БИР ҲАФТА ИЧИДА

ВЬЕТНАМНИНГ ҲАҚҚОНИЙ ИШИ

Қаҳрамон Вьетнам халқи 19 августда 1945 йилги август революциясининг шонли байрамини жангларда ва меҳнатда нишонлади. 2 сентябрда у Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинганлигининг 26 йиллигини байрам қилади.

Август Революциясининг ғалабаси ва мустақил демократик республика ташкил этилганлиги мамлакат тарихида янги давр бошлаб берди. Вьетнам халқи социализм қуриш йўлига қатъий равишда тушиб олди. Аввал бошданоқ у империалистларнинг тарих ғилдиракини орқага буришга уринишларига қарши қаттиқ кураш олиб боришга мажбур бўлди. Бу курашда у ўзининг эркинлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилиб, француз мустамлакачиларини батамом тор-мор келтирди. Вьетнам Демократик Республикасининг халқи ва қуроли кучлари Қўшма Штатлар бошлаб берган дахшатли ҳаво урушининг оғир синовларига шараф билан бардош бердилар.

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари Август Революциясининг 26 йиллигини қўлларига қурол олиб туриб кутиб олдилар. Улар қўлларига қурол олиб туриб Пентагоннинг жуда катта ҳарбий кисмлари берётган зарбани мардлик билан даф қилдилар ва даф қилишни давом эттирмоқдалар. Вашингтон, биз тинчликка интилаётирмиз, деган мунофикона гаплар билан никобланиб, янгидан-янги қарбий авантюралар қилмоқда. Кейинги кунларда Америка агрессиясининг қараватлари кескин равишда активлаштирилди. Америка матбуотининг маълумотларига қараганда, демилитаризация қилинган зонани бомбардимон қилиш уч баравар тезлаштирилган. Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрлигининг яқинда эълон қилинган баёнотида айтилишича, ҳозирги вактда Америка авиацияси ва унинг стратегик бомбардимончи «В-52» самолётлари фақат демилитаризация қилинган зонага ҳужумлар қилиш билан кифояланмай, Вьетнам Демократик Республикаси территориясини ҳам бомбардимон қилмоқда.

Вашингтон стратеглари Никсоннинг Пекинга бориши тўғрисидаги келишувдан далда олгандек бўлиб, Вьетнам можаросини ҳарбий йўл билан ҳал этишга яна умид боғламоқдалар. Бирок бу умидлар асло рўёбга чиқмайди. Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг назарий органи «Хок тап» журналининг уктирби ёзишига қараганда, агар Никсон ҳукумати Вьетнам проблемасини ҳал этишни қақиқатан истаётган бўлса, у Жанубий ва Шимолий Вьетнам аҳолисининг вакиллари билан бевосита музокаралар бошлаши лозим. Вьетнам проблемасини ҳал этишнинг бундан бошқача йўли йўқ.

Вьетнам халқи ўзининг эркинлиги ва мустақиллигини 26 йилдан бери қаҳрамонларча ҳимоя қилиб келмоқда. Ҳаккоий иш учун олиб борилаётган курашда унинг ирода-сини синдириш учун қилинадиган ҳар қандай уринишнинг барбод бўлиши тўғрисида гап кетмоқда. Ғарбдаги энг катта мамлакатларнинг пойтахтларида кечаю-кундуз мажлислар бўлиб турибди. Министрлар, биржачилар, банкирлар, капиталистлар, касаба союз арбоблари кенгашмоқдалар. Чунки пул бозори ғала-ғовур бўлиб, ваҳимага тўлиб кетди. Бир неча кундан бери банкларнинг кўпчилиги валюталарни айирбошлаш операцияларини ўтказмади. Буларнинг ҳаммаси — Америка долларини кутқариб қолмоқ учун АҚШ президенти Р. Никсоннинг 15 августда эълон қилган ва Америка долларини кутқармоқ учун кўриладиган фавқулодда чораларнинг ташқи оқибатлари бўлди, холос.

Доллар кризисга учраганлиги, аввало, Вашингтон авантюристик ташқи сиёсат ўтказаётганлигининг натижасидир. Ҳатто Никсоннинг ўзи ҳам Қўшма Штатлар бир неча йилдан бери, гарчи эълон қилинмаган бўлса-да, Шарқи Жанубий Осиёда чинакам уруш олиб бораётганлиги доллар позициясининг сусайиб кетишига биринчи галда сабабчи деб иқрор бўлди. Бироқ Америка империализми ўз авантюралари учун жавобгар бўлишга Америка капитализмининг ғилдирагига олтин занжир билан боғлаб қўйилган бошқа мамлакатларни мажбур этмоқчи.

Қўшма Штатлар ҳукумати долларни олтинга айирбошлаш бундан буён тўхтатилади, деб расмий равишда эълон қилганлиги билан аслини олганда долларнинг қадри пасайиб кетаётганлигини амалда эълон қилди. Бирок Вашингтон ўз валютасини расмий равишда девальвация қилишдан воз кечаётган бўлса ҳам, аммо бунинг ўрнига у бошқа мамлакатларни ўз валютасининг қадр-қимматини долларга нисбатан оширишга мажбур этишга интилмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси жаҳон бозорларида Америка молларининг нархлари аввалги тарзда қолсин, бошқа мамлакатларнинг моллари эса шу мамлакатлар валютасининг долларга нисбатан қиммати қай даражада ошса, шу даражада қимматлашсин деган мақсад билан қилинмоқда.

Америка монополиялари ўзларининг рақоботга бардош бериш қувватларини оширишлари учун мана шуларнинг ҳаммаси уларга керак. Шу сабабли улар четга чиқариб сотилаётган молларни кўпайтириб, тўлов балансидаги дефицитни тугатишга эришмоқчилар. Бошқа мамлакатлардан Қўшма Штатларга олиб келинаётган моллардан 10 процентли қўшимча пошлина олиш Никсон томонидан жорий этилганлиги ҳам мана шу максадга хизмат килади.

Ғарбий Германиядаги экспертлар ҳисоблаб чиқарган хулосага қараганда, маркانинг қадрини ошириш ва 10 процентли пошлина жорий қилиниши натижасида Америка бозорида Ғарбий Германия моллари умуман 26 процент қимматлашади. «Нойе рейнцайтунг» газетаси нархларнинг бундай оширилаётганлигини ҳалокатли деб ҳисоблямоқда. Италиянинг АҚШга қилаётган экспорти ҳам хавф остида қолди. Май ойининг охирида Италиянинг Қўшма Штатлар билан қилаётган савдосидаги пассив сальдо ҳозирнинг ўзидаёк 61 миллиард долларга етиб қолди. Никсон кўрган фавқулодда чоралар натижасида бу дефицит тағин ҳам кўпроқ ошаверади.

Япония жуда чуқур ҳаяжонга тушиб қолди, чунки Япония четга чиқариб сотаётган молларнинг қарийб учдан бир қисмини Қўшма Штатларга юбормоқда. Шу сабабли Япония ўз пулини девальвация қилдириш (қимматини ошириш) йўлидаги уринишларга жуда қаттиқ қаршилик кўрсатмоқда. Чунки Япония пули бўлган иенанинг қиймати ошириш АҚШ молларини тағин ҳам кўпроқ қимматлаштириб юборган бўлур эди. Бирок долларнинг тазйиқига иенанинг узоқ вақт бардош бера олиши амри маҳол бўлса керак.

Мана шуларнинг ҳаммаси рақобат курашининг кескинлашиб кетишидан ва капиталистик дунёдаги зиддиятларнинг кучайиб кетишидан далолат беради.

МАЛЬТА ЎЗ МУСТАҚИЛЛИГИНИ ҲИМОЯ ҚИЛМОҚДА

Мальта шу кунларда бутун дунёнинг диққат-эътиборини тортмоқда. Ўрта денгиздаги чоғроқ оролга жойлашган бу давлатнинг халқи ўз мустақиллигини қатъият билан ҳимоя қилмоқда. Яқинда ҳокимият тепасига чиқиб олган Д. Минтоффнинг лейбористлар ҳукумати Европанинг жанубий зонасидаги НАТО ҳарбий денгиз кучлари штабини Мальтадан чиқартириб юборди. Инглиз ўрнига биринчи марта мальталик А. Мамо Мальтанинг генерал губернатори бўлиб қолди.

Янги чақирилган парламентнинг шу кунларда Ла-Валеттда сессияси ўтказилмоқда. А. Мамо биринчи мажлисда программ нутқ сўзлаб, ҳукуматнинг асосий мақсади оролда Англиянинг мустамлака ҳукмронлигидан мерос бўлиб қолган иқтисодий ва социал қулфатлардан мамлакатни халос қилишдан иборат бўлади, деди. У Мальта иқтисодий мустақилликка эришаверади, деб ўқтириб ўтди.

Англия империалистлари ва уларнинг НАТОдаги шериклари Мальтани ўзи танлаб олган йўлдан тойдириш учун қилаётган уринишларидан қайтмаётирлар. Лондон, жумладан, Оролдаги ўзининг ҳарбий базасини сақлаб қолишга кучи борича интилмоқда. Бу ҳарбий базадан Шимолий Атлантика блокининг бошқа аъзолари ҳам фойдаланишга кенг йўл бериб қўйибди. Англия мудофаа министри Лорд Каррингтон, Лондон матбуотининг ёзишига қараганда, НАТО мамлакатлари қўйган шартларни қабул қилишга Мальта ҳукуматини кўндиришга уринмоқчи бўлиб, 19 августда Мальтага жўнаб кетди.

Англия ва НАТО Мальтага тазйиқ ўтказавериб, унинг ҳукуматини ўзининг мустақил йўлидан воз кечишга ва Мальтанинг бундан буён ҳам «чўкмайдиган ҳарбий кема» ролини бажаравериш мажбур этиш умидида юрибдилар. Бирок Мальта парламенти ҳозир Ла-Валеттда ўтаётган сессияси Мальта халқининг бу таклифга асло кўнмоқчи эмаслигини кўрсатиб турибди.

Совет Иттифоқи ленинча тинчликсевар ташқи сиёсати принципларига асосланиб, Мальта ҳукуматининг ўзига четдан зўрлаб қабул қилдирилган мажбуриятлардан Мальтани халос этишга ва мустамлака ҳукмронлигининг барча оқибатларини батамом тугатишга қаратилган куч-ғайратини тўла равишда қўллаб-қувватламоқда. Мальтанинг сиёсий мустақиллигини қарор топтирмоқ учун олиб борилаётган машаққатли курашда Мальтага амалий мадад бериш масаласига Совет ҳукумати зўр диққат-эътибор билан қарамоқда.

Мальта парламентининг сессияси очилганлиги муносабати билан СССРнинг Буюк Британиядаги элчиси ва ўриндошлик бўйича Мальтадаги ҳам элчиси М. Н. Смирновский Ла-Валеттга келди. У Мальта бош министри Д. Минтофф билан учрашиб, Совет Иттифоқи Мальтага иқтисодий кўмаклашиш имкониятларини белгилаш масалаларини кўриб чиқишга тайёр эканлигини билдирди. Совет кемалари Мальтадаги кемасозлик корхоналарида ремонт қилдирилиши тўғрисида ҳам Мальта ҳукумати хабардор қилиб қўйилди.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

Шимолий Ирландия. Лондонда ҳукуматнинг қўллаб-қувватлаши билан «Фавқулодда ваколатлар ҳақида қонун» нучга кирганлиги эълон қилинди. Бу қонунга кўра ҳар қандай «шубҳали шахс»ни қамоққа олишга рухсат берилган. Ольстернинг Белфаст, Лондондерри, Ньюри ва бошқа шаҳарларида бомбаларнинг портлаши ва ўқ овозлари тинмаётир. Юзлаб уйлар ёндирилди. Лондондерри баррикадалар билан қопланди. Суратда: инглиз солдатлари Белфаст кўчаларидан бирида ўт очиш позициясини эгаллаб турибди.

ЮПИ—ТАСС телефотоси.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

◆ **УЙЛАР КУРКАМЛАШАДИ**

Донбассдаги Константинов шаҳарчасида жойлашган «Автостекло» заводида оппоқ шлакоситал тахталарини саноат нўламида ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Ут, кислота ва ишқорга бардош берадиган бу пишиқ қурилиш материали домна шлаки асосида узлуксиз прокат қилиш методи билан олинади. Шихтага қўшилган махсус модда уни оқартиради ва яркиратади.

Оқ шлакоситал ажойиб қоплама материалдир. У биноларнинг сиртига ва ичига безак беришда кенг нўламда ишлатилади.

◆ **ҒЎЗАПОЯДАН МЕБЕЛЬ**

Бутуниттифоқ пластмасса илмий-тадқиқот институтининг Фарғонадаги фуран бирикмалари ҳармоқ лабораториясининг химиклари ғўзапоя ишлатиладиган янги соҳа очдилар. Улар майдаланган ғўзапояни тахтаначлаб плита ҳосил қилиш технологиясини ишлаб чиқдилар. Бунда елим сифатида фуран смоласидан фойдаланилди.

Янги қурилиш материали пишиқлиги жиҳатидан қиринди плиталарникидан қолишмайди, ўтга бардош беради, намликдан чўчимайди. Ғўзапоя плиталарга пластик материаллар яхши ёпишади.

Буларнинг ҳаммаси бундай плиталардан мебель тайёрлашда кенг нўламда фойдаланишга имконият яратади.

◆ **ҚОВУН-ТАРВУЗ ЭКАДИГАН СЕЯЛКА**

Полиз экинларини механизмлар ёрдамида экадиган сеялка синаб бўлинди. Олимлар чигит экадиган сеялка асосида шу машинани ясадилар.

Узбекистон сабзавот-полиз экинлари ва картошка илмий тадқиқот институтининг ҳисоб-китобларига кўра, қовун-тарвузни сеялнада экиш меҳнат сарфини қўлда экишга нисбатан тўққиз баравар камайтиради.

Сеялка кўплаб ишлаб чиқаришга тавсия этилди. (ТАСС — УзТАГ).

ЁНҒИН ҚУРБОНЛАРИ

ТОКИО. Японияда ҳар олти минутда ёнғин бўлиб туради. Одамлар кўпинча шу ёнғин қурбони бўладилар. Масалан, кейнги ярим йил ичидагина 925 киши ёнғинда ҳалок бўлди. Ёнғин натижасида 4370 миллион иена моддий зарар кўрилди. Бу маълумотлар ўт ўчириш бош бошқармасининг яқинда эълон қилинган докладида келтирилган.

ФУТБОЛ

ПАХТАКОР НОМИГА МУНОСИБ БЎЛАЙЛИК!

Кеча Тошкентдаги марказий «Пахтакор» стадионида «А» класс составида мамлакат биринчилиги учун ўйнаётган «Пахтакор» (Тошкент) ва «Динамо» (Тбилиси) футбол командалари ўртасида учрашув ўтказилди. Пахтакорчилар 5:1 ҳисоби билан тбилисиликлар устидан ғолиб чиқдилар.

Бу ўйин шуни кўрсатдики, футболчиларимиз қунт билан ўйнасалар, ўз маҳоратлари устида ишласалар, тинмай машқ қилсалар, ҳар йили пахтакор деган юксак номни шарафлаётган, мамлакатга миллион-миллион тонна пахта етказиб бериб, «оқ олтин»дан тоғлар барпо этаётган заршуносларнинг юксак, шарафли номига муносиб бўлишлари мумкин.

СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРЛИГИНИНГ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ БУТУНИТТИФОҚ ПАХТАЧИЛИК ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ (СоюзНИХИ)

1972 ўқув йилига кундузги ва сиртқи аспирантурага қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кундузги: радиобиология, микробиология, тупроқшунослик;

кундузги ва сиртқи: биохимия, ўсимликлар физиологияси, умумий ершунослик, агрохимия, ўсимликшунослик, иқтисод, қишлоқ хўжалигини ташкил қилиш ва планлаштириш.

Аризалар 1 ноябргача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 ноябрдан 30 ноябргача.

Ҳужжатлар ва справкалар бўйича: Тошкент области, Оқ қовоқ поселкасига мурожаат қилинсин.

КОРХОНАЛАР, ИНСТИТУТЛАР, ЛАБОРАТОРИЯЛАР, ТАШКИЛОТ ВА МУАССАСАЛАР ХОДИМЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

БУТУНИТТИФОҚ «ИЗОТОП» БИРЛАШМАСИНИНГ РЕСПУБЛИКАЛАРАРО ТОШКЕНТ БЎЛИМИ

радиоизотоп асбоблари, радиация техникаси, дозиметрия, радиометрия ва электрон-физика аппаратлар, ядер нурланишли ярим ўтказгич детекторлар, ҳамда ҳимоя ускуналари ва яккаҳимоя (шу жумладан «Лупесток» типидаги чанга қарши респираторлар) воситалари учун 1972 йилга буюртмалар кабул қилишни бошлади.

Раҳбар ва бош (катта) бухгалтер томонидан имзоланган, ташкилот муҳри босилган, тўлаш гарантияси бўлган, олувчининг ҳамма реквизитлари кўрсатилган буюртмалар ёки йиғма талаблар (ҳимоя воситалари бўйича аризалар алоҳида топширилади) қуйидаги адрес бўйича:

Тошкент шаҳар, Ф-100, Ш. Руставели кўчаси, 45-уйга юборилади.

Бутуниттифоқ «Изотоп» бирлашмасининг Тошкент бўлими. Телефон 55-11-08.

Буюртмалар 1972 йил 1 июлгача кабул қилинади.

Бутуниттифоқ «Изотоп» бирлашмасининг республикалараро Тошкент бўлимида буюртмалар ва келтирилиадиган маҳсулотлар юзасидан ёзма ва оғзаки консультациялар олиш мумкин.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26, Редактор —336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333253. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат —332036, 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Илюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура—337162. Эълонлар—338142. Коммутатор—330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-20-44. Гулистон — 22-09.

А. — 194. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 64697. Р. 04361.